

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 374

elpou.cat | 4€ | abril 2021

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

+
L'entrevista a
Oriol Segon,
fotògraf

FER RECERCA A MANRESA

Portes obertes a UManresa

Jornada de portes obertes presencial

Dissabte, 17 d'abril
de 2021.

Durant tot el dia,
visites en grups reduïts
amb cita prèvia.

Jornada de portes obertes online

Dissabte, 15 de maig
de 2021, al matí.

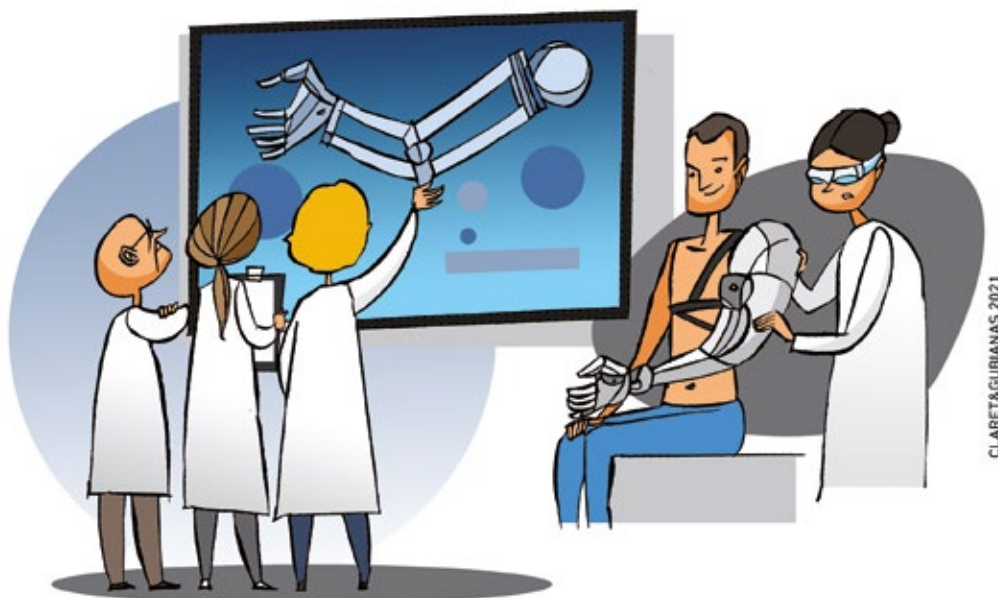
Per assistir a les jornades de
portes obertes, cal inscriure's
prèviament a:
portes-obertes.umanresa.cat

Més informació:
T. 93 877 41 79
umanresa@umanresa.cat
umanresa.cat

UMANRESA
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Ecosistema manresà de recerca

M

entre acabem, en plena Pasqua, de posar en solfa aquesta edició de la revista, molts manresans són fora de la ciutat *desafiant*, suposem que amb les mesures corresponents, els efectes devastadors de la pandèmia que marca el nostre dia a dia durant l'últim any. D'altres, fan cua al Palau Firal, on Salut administra poc més d'un miler de vacunes contra la covid-19. Uns compostos desenvolupats en pocs mesos a partir de la recerca de diferents binomis formats per grups d'investigació i empreses farmacèutiques. Fruit d'aquesta realitat, les càbales, les especulacions, les llegendes urbanes més o menys veraces i, sobretot, el mar de fons geopolític són inabastables. El *miracle* de la vacuna, deixant les conspiracions al marge, ha estat possible perquè no es partia de zero i, alhora, s'han bolcat recursos públics a dojo per accelerar els processos d'investigació. Perquè cal que quedi clar que la recerca, encara que l'encapçalin persones amb un perfil i caràcter vocacional, necessita camp per córrer, recursos –o sigui, diners– i temps (concepte directament relacionat amb l'anterior, ja que els investigadors han de poder tenir una finestra on anar estirant fils i desplegar, amb els assajos i errors corresponents, el corpus de la metodologia científica. Aquest últim ingredient, el temps, és el que diferencia els països punters en recerca –i recursos– i els que estan a les beceroles en aquest àmbit.

La lluita contra el rellotge és més eficient si els grups d'investigació treballen en un entorn amb les sinergies suficients per fer avançar els projectes: no només en el camp mèdic, sinó en tot l'espectre que abasta el coneixement aplicat a la indústria, l'avenç tecnològic i la innovació en qual-sevol àmbit, des de les comunicacions als ginys que augmenten la qualitat de vida de les persones. Es tracta de generar un cercle virtuós entre diferents agents amb una *demanda* o problema derivat de la producció industrial per abordar. Implica universitats i centres de recerca transmissors de coneixement, administracions i empreses o institucions amb voluntat i/o necessitat de créixer o avançar a partir de l'R+D (recerca i desenvolupament). L'objectiu pot ser el tractament d'una malaltia, la creació o optimització d'un procés tècnic o mecànic, l'aprofitament o reconversió dels residus, la creació de ginys controlats per una app o fèrules i pròtesis per a pacients amb problemes de salut. Com més virtuós, consolidat i reeixit sigui el cercle, més possibilitats té d'impactar directament o indirectament en la societat, canalitzar finançament arreu del món globalitzat i, en l'apartat empresarial i econòmic, de generar riquesa i llocs de treball. La nostra ciutat, la comarca i el conjunt de la Catalunya Central, a través de diferents aliances, fa anys que engranen aquest tipus de cercles virtuosos. Per això podem parlar d'un ecosistema manresà de recerca.

En record de Jaume Quintana Tort

El Jaume Quintana ens va deixar el dia 3 de març. Dir que el trobarem a faltar podria ser un tòpic, però en aquest cas de ben segur que no ho és. Amb el Jaume havíem compartit unes quantes etapes de la vida: l'escola de la Salle dels anys seixanta, l'etapa laboral a l'Anònima –o Segre o Fecsa o Endesa, com en vulgueu dir– i una jubilació ben activa.

Aquests últims anys no el vèiem gaire perquè, amb la seva companya Marta Lladó, s'havien establert a la població asturiana de Llanes, on vivien una etapa tranquil·la, tot i que els darrers tres anys capgirada per la malaltia que el deixava treballar de manera intermitent. Hi va plantar cara i la va afrontar amb aquell bon caràcter que el definia. El Nadal passat va tornar a Manresa i, d'alguna manera, va ser com un comiat. No n'èrem conscients del tot, però intuïm que algun dia podia passar. Llavors, però, lluí el seu optimisme de sempre i ens va explicar amb il·lusió tot el que feia o tenia intenció de fer.

Perquè de treballar se'n feia un tip. La seva feina immensa de recuperació i divulgació de les fotografies històriques del seu pare, l'Antoni Quintana Torres, quedarà per a la

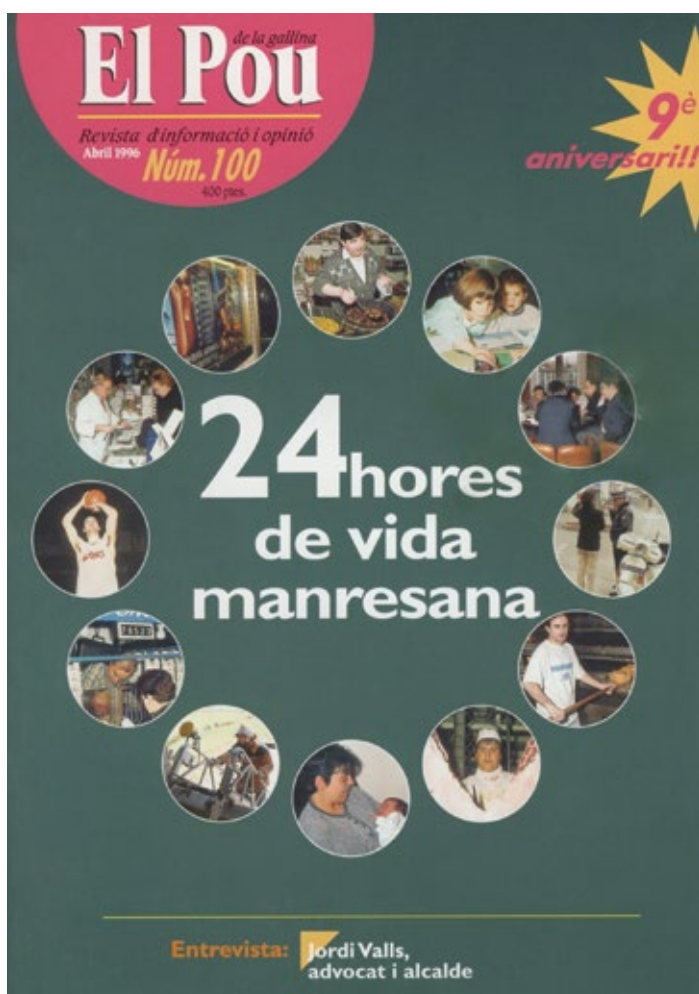
història gràfica de la ciutat. Eren molts els seus seguidors a les xarxes (Facebook, Instagram...) i fins que la malaltia ho va permetre hi publicava regularment les instantànies que anava recuperant.

Ben predisposat per a qualsevol cosa que se li proposava, des d'aquesta revista li hem d'agrair la col·laboració en espais com la *Crònica social* o les *Imatges de la Dictadura*, però també en temes especials com *La Manresa de fa 50 anys*. Reposa en pau, Jaume. Des d'allà on siguis, et recordarem sempre amb el teu somriure característic i la càmera de fotografiar a mà.

Jaume Puig i Ibáñez,
president de l'Associació Cultural El Pou de la gallina

fa 25 anys

El Pou arribava al número 100

El número 100 de la revista publicava el macroreportatge *24 hores en la vida d'una ciutat*, coordinat per Josep Maria Oliva, amb l'objectiu de copsar el batec de Manresa durant tot un dia. Hi col·laboraven Montse Ayala, Joan Barbé, Carles Claret, Lluís Cuberes, Àngels Fusté, Sònia Marco, Joan Piqué, Jaume Puig, Francesc Rubí, David Sabata, Jordi Sardans, Annabel Sardans, Jordi Simon, Josep L. Trullo, Susanna Valencia i Mireia Vila, amb fotografies de Jordi Alavedra, Josep Grifoll, Francesc Rubí i Marta Serra. El mateix número incloïa amb motiu de l'efemèride escrits de salutació del president de la Generalitat (Jordi Pujol), l'alcalde de Manresa (Jordi Valls), el president del Consell Comarcal del Bages (Jaume Rabeya) i el president de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal (Ricard Rafecas). La redacció ho va celebrar el 26 d'abril amb una festa a la sala El Sielu, amb l'actuació del grup TR3S i PRO1, i el reportatge va rebre el premi de Periodisme de *Regió7* d'aquell any.

Pujol inaugurava deu quilòmetres de l'Eix

El dia 13 d'abril, el president de la Generalitat, Jordi Pujol, acompanyat del conseller d'Obres Públiques, Artur Mas, inaugurava el primer tram de l'eix transversal al Bages, entre Artés i el parc de l'Agulla. El mateix dia, l'entitat Bloc ençava el programa d'activitats per celebrar el seu desè aniversari. I el dia abans, el col·lectiu Art Viu havia commemorat el trentè aniversari estrenant una exposició a la Plana, amb una lectura dramatitzada de textos de Brecht i Espriu.

Debat sobre la vaga de la Fàbrica Nova, al Casino

El dia 3 de març es va fer una taula rodona, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Casino, sobre el tema *75 anys de la gran vaga contra el franquisme*. El debat va comptar amb la intervenció de Gal·la Garcia, periodista i historiadora, i Lluís Virós, historiador especialitzat en història econòmica. Durant l'acte es va presentar la revista de març, que dedicava el tema central a analitzar els fets i el context social de la vaga protagonitzada per les treballadores de la Fàbrica Nova, l'any 1946.

El 23 d'abril, us esperem al Passeig

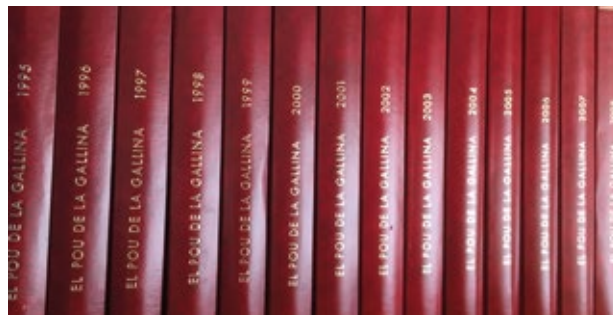
Si no hi ha cap inconvenient sanitari de darrera hora, el dijous 23 d'abril serem al primer tram del Passeig, en el recinte habilitat per a llibreters i editors, per complir amb la cita anual amb els lectors i els subscriptors. A la parada del Pou hi podreu recollir l'exemplar de maig, commemoratiu dels 34 anys de la revista.

Ja podeu votar pels candidats als premis Oleguer Bisbal

Com heu pogut observar, aquest exemplar inclou la butlleta per escollir les persones mereixedores dels premis Oleguer Bisbal d'enguany. Podeu fer-nos arribar el vostre vot a la parada del Pou, el 23 d'abril, entrant al nostre web (www.elpou.cat) o deixant-lo a la redacció de la revista, abans del 30 d'abril. Els guardons es lliuraran el dimecres 5 de maig, a dos quarts de vuit del vespre, a la sala d'actes del Casino.

Tenim les cobertes del 2020

A la parada de Sant Jordi també hi podreu adquirir les cobertes per enquadrar les revistes del 2020, al preu habitual de 7 euros. També les podeu encomanar a la redacció de la publicació (Sobrerroca, 26), tel. 938725018, o mitjançant correu electrònic a elpou@elpou.cat.

Gent del Pou que publica llibres

Com ja us hem anat informant, diversos redactors i col·laboradors de la revista publiquen llibres aquest Sant Jordi. El periodista Carles Claret, cap de Redacció de la revista, signa el llibre *Feliç confinament* (L'Albí), que es va presentar a Manresa el dia 4 de març a l'Espai Òmnium. D'altra banda, el col·lectiu literari Lola Palau, del qual formen part Llorenç Capdevila i Jordi Estrada, col·laboradors habituals de la revista, va presentar el dia 19 de març, a la Plana de l'Om, un nou recull de catorze contes, *Dies de roses i vi* (L'Albí), inspirats en el món del vi, i més concretament en les varietats de raïm conreades al Pla de Bages. I la jove periodista balsarenyenca Blanca Soler, que també forma part de l'equip de redacció de la revista, acaba de publicar *Carn nua* (Parcir), que es va presentar a l'escola Joviat el 19 de març i aborda el problema de l'anorèxia des de la seva vivència personal.

FIBRACAT
POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

internet

fix

mòbil

televisió

futbol

www.fibracat.cat

1711

REGALA UNA SUBSCRIPCIÓ AL POU

TOT UN ANY D'INFORMACIÓ MANRESANA A LA BÚSTIA

Per només 4 euros al mes, la farem arribar a
Manresa o a qualsevol altre lloc del món!

Nom i cognoms _____

DNI _____ Correu electrònic _____

Adreça _____

Població _____ CP _____ Tel. _____

Se subscriu a El Pou de la gallina, de _____ a _____ de _____ per
un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Titular _____

Caixa o banc _____

Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural El Pou de la gallina.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca,
26, 1r. 08241 Manresa (Bages). També pots omplir el formulari entrant a www.elpou.cat

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07 · manresa@cpnl.cat
www.facebook.com/SLCdeManresa

El Consorci per a la Normalització Lingüística impulsa el JOCen10, el concurs pioner de tutorials de jocs de taula en català

El Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) impulsa un any més actuacions de promoció dels jocs i les joguines en català, a través del programa 'I tu, jugues en català?', en el marc de l'agenda de la Direcció General de Política Lingüística de foment de la llengua catalana en l'oferta i el consum cultural, especialment l'adreçat a la població jove.

- JOCen10 és una iniciativa que sorgeix en el marc del programa 'I tu, jugues en català?'
- Els participants han de crear tutorials de jocs de taula en català
- S'hi pot participar del 29 de març al 19 d'abril i els vídeos es penjaran al canal de YouTube del programa 'I tu, jugues en català?'

LABORATORI
D'ANÀLISIS
CLÍNQUES
ANTONI
NOGUERAS

Mossèn Jacint Verdaguer, 40
Tel. 93 873 34 47 - Manresa

LES TAPES DEL POU

El Pou, però d'etiqueta

Comandes al
tel. 93 872 50 18
o a elpou@elpou.cat

Nova estació dels catalans

Les darreres setmanes hi ha hagut una certa polèmica en relació al projecte de FGC de construir una nova estació de tren a la plaça de la República –permeteu-me la llicència– en substitució del pujador del carrer Primer de Maig. Vull fer-hi algunes consideracions en relació a certes opinions que trobo molt poc informades.

1. Trobo desencertat que l'Ajuntament tirés pel dret arribant a un acord amb FGC abans de debatre-ho amb la ciutadania.

2. Cal explicar bé el projecte i llavors estic convençut que la majoria el trobarà molt positiu per a la ciutat, com jo mateix li trobo.

3. Com han dit els responsables dels FGC, es tracta del començament d'una dècada d'inversions al Bages després d'una dècada de fortíssimes inversions en el metro de Sabadell i Terrassa. En proporció, el pressupost de 60 milions a invertir a Manresa és ínfim.

4. Els FGC disposen d'un pressupost anual força estable per anar millorant la seva xarxa. No es pot fer demagògia dient que aquesta inversió es podria destinar a altres aspectes no ferroviaris que ara mateix convenen més a Manresa: si els FGC no ho inverteixen a Manresa,

ho invertiran en un altre lloc.

5. El projecte obre la porta a fer noves actuacions: Rodalies del Bages fins a Sallent i a Súria i possible perllongament de la línia soterrada fins a l'estació del Nord. No es pot començar la casa per la teulada com sembla que alguns pretenen invertint aquestes qüestions.

6. Cal tenir en compte que és un projecte que mira al futur i per tant no serveixen els arguments que diuen que per 200 m més des de l'estació actual no cal fer aquesta inversió. En realitat són més de 300 m els que s'estalviaran els qui vinguin del centre i sud de la ciutat.

7. No es pot dir que no farà funció de metro intern a Manresa, quan ara mateix les dades demostren que ja l'està fent. És evident que si es millora la infraestructura aquesta funció augmentarà.

No tinc prou espai per explicar totes les millores que comportarà la nova estació, com ara la connexió a peu amb el centre des dels barris de la carretera de Santpedor i Bases de Manresa, la mobilitat amb transport públic, l'ús d'energia sostenible que utilitzen cada vegada més el FGC, la qualitat de l'aire, la facilitat per accedir al centre comercial manresà i, en definitiva, contribuir a fer una Manresa més humana i habitable.

Isclé Selga i Jorba

caçats a la xarxa

27 de març. Marc Aloy Guàrdia, alcalde de Manresa @marc_aloy

L'artista ha fet l'obra magna aquesta tarda, en una hora. Els contenidors d'envasos i paper no eren plens. No és problema ni de més contenidors ni de més servei. És incivisme i falta de respecte a Manresa i als nostres conciutadans.

Mentre hi hagi porcs no ens en sortirem.

L'alcalde té tota la raó en la forma i la imatge derivada de l'acte. Però hi ha el fons de la qüestió. Per què hi ha tanta gent que regira el continguts dels contenidors? Molts n'han fet una forma de vida, potser de buscar-se la vida. La destrossa és una manifestació d'incivisme, igual que l'abandonament sistemàtic de mobiliari al carrer.

27 de març. Alba Forradellas @Albafurra13

Manresa: botiga de cuines on se'ns fa difícil entrar...Amb quina entrada us quedeu? (La porta no podien col·locar-la a l'altra banda, allà on la rampa permetria entrar?)

Si no anem errats, abans de concedir les llicències municipals per obrir establiments, cal comprovar que no hi hagi barreres arquitectòniques. Encara més, si el carrer fa pendent. O el negoci s'ha passat de llest o algun tècnic no ha fet bé la feina.

EL POU DE LA GALLINA

Número 374 - Abril 2021

De mes a mes 8

Favets...

Josep M. Oliva / Jordi Sardans 10

...i tremendos

Oriol Pérez 11

Víctor Martín.

El ball de la Blanca i el Víctor 12

La Catalunya Central amplia a poc a poc el potencial de recerca i investigació

14

Jordi Cumplido. Des de Belgrad 25

El Puig d'Aguilera 26

Renaturalització 27

L'Entrevista a Oriol Segon 28

Quadern obert 33

El jo i el joc passat a màquina de Claudi Montañá

34

La Casa Jorba

amb la monarquia (1929) 37

Propostes 38

Torre Alter 39

Fanal de cua

L. Capdevila / E. Tomasa 40

el Cul del Pou 41

Comença la vacunació al Palau Firal

1 de març. Les vacunacions que es feien al CAP Bages es traslladen al Palau Firal, que es preveu que es converteixi en un dels centres de referència del procés. Quinze dies més tard, s'atura l'activitat per la suspensió dels lots d'AstraZeneca, però es reprèn el dia 24, per a persones de 60 a 65 anys, mentre Manresa té el risc de rebrot més alt entre les ciutats de més de cinquanta mil habitants (443).

Les presentacions de llibres s'intensifiquen

4 de març. La propera diada de Sant Jordi propicia un augment de presentacions de llibres a la ciutat, entre els quals hi ha autors manresans com ara Carles Claret, amb *Feliç confinament*, a l'Espai Òmnium. Dues setmanes més tard, la llibreria Parcir acull la presentació de *Picar pedra*, de Francesc Codina, Josep Huguet i Joan Puigercós. L'endemà, l'Espai Plana de l'Om és l'escenari de la presentació de *Dies de roses i vi*, del col·lectiu Lola Palau.

Moren els fotògrafs Jaume Quintana i Joan Villaplana

3 de març. Mor als 67 anys Jaume Quintana Tort, fotògraf i divulgador de l'obra del seu pare, Antoni Quintana Torres. El dia 12 mor als 84 anys Joan Villaplana Xarpell, amb una llarga trajectòria en el món de la fotografia artística.

Un miler de veus per la igualtat

8 de març. Una marxa formada majoritàriament per dones travessa la ciutat per exigir la fi de la discriminació de gènere. L'Espai Plana de l'Om acull l'acte institucional del Dia Internacional de les Dones.

L'Ajuntament tanca el 2020 amb superàvit

10 de març. L'Ajuntament tanca l'exercici de 2020 amb un superàvit de 2,26 milions d'euros, una xifra 955.000 euros superior a la de l'any anterior, tot i que el superàvit real és d'1,4 milions d'euros, ja que s'hi han de restar els crèdits incorporables i les factures pendents d'aplicar.

Els mosaics de Marko Rupnik ja són a la Cova

10 de març. El prestigiós artista eslovè Marko Rupnik, conegut com el Miquel Àngel del segle XXI, instal·la els mosaics que decoraran les vuit capelles laterals del santuari de la Cova, la primera obra de l'artista a Catalunya.

Nou itinerari dels bombardeigs franquistes

11 de març. Realitzat per Memòria i Història de Manresa i promogut per l'Ajuntament, es presenta a l'Espai Plana de l'Om el nou itinerari audioguiat *Els bombardeigs de l'aviació franquista a Manresa*.

P

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Badia, Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

**Membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal
Premi Tasis Torrent 1991**

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Sílvia Berengueras, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: fotografia de Marc Prat, interior Clínica Universitària de la FUB.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

**Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència**

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

El Premi Séquia reconeix el treball altruista

16 de març. La Fundació Aigües de Manresa i UManresa-FUB lliuren al Museu de la Tècnica el cinquè Premi Séquia a la directora de Càritas Josefina Farrés, en la modalitat individual, i als moviments informals i autogestionats que han ajudat en temps de covid. En l'acte es reconeix la feina de Josep Maria Aloy, Rosa Argelaguet, Lluís Calderer, Florenci Serra i Josep Vilaseca, morts durant el 2020.

Recerca arqueològica a Santa Caterina

17 de març. La intervenció arqueològica promoguda per l'Ajuntament als plans de Santa Caterina, a uns 200 metres de la torre, fan aflorar restes de l'antic monestir de Sant Cristòfol, del segle XIII, i de l'església de Santa Caterina, que s'hi va construir a sobre, a inicis del segle XVI.

Recerca arqueològica a Santa Caterina (Ajuntament de Manresa)

ERC i Junts aproven el PAM

18 de març. El ple municipal aprova el Pla d'Actuació Municipal (PAM) per al període 2020-2023, sense el suport de l'oposició. PSC i Fem voten en contra i Cs s'absté, tots tres partits critiquen la falta de participació i de concreció.

Inspiració 2022 convida a reflexionar

25 de març. El grup Inspiració 2022 presenta a l'Espai Plana de l'Om el programa *Travessa cap al 2022: un any de reflexió ciutadana*, que vol aconseguir la creació d'un centre d'investigació dels processos de transformació interior.

La Volta centenària arriba a Manresa

26 de març. El ciclista alemany Lennard Kamna (Bora-Hansgrohe) aconsegueix la victòria en la cinquena etapa de l'edició número 100 de la Volta Ciclista a Catalunya, que arriba al pavelló del Nou Congost, després d'un doble pas per la ciutat, que ja havia vist passar la cursa dos dies abans.

El col·lectiu transsexual es mobilitza

31 de març. Una cinquantena de persones es concentren a la plaça Major per reclamar la Unitat de Trànsit a Manresa, un servei adreçat a les persones que volen fer un canvi de gènere, previst de 2019.

Mal arbitratge al Nou Congost

No és estrany perquè és el que acostuma a passar. L'equip petit no rep cap respecte per part de l'estament arbitral. L'entrenador del Baxi Manresa, Pedro Martínez, una persona freda, que analitza força bé els partits de bàsquet, ho ha explicat amb tota claredat: «Som el Manresa i ens hi hem d'acostumar». Alguns senyors a qui s'anomena àrbitres actuen sovint com a fanàtics quan xiulen el Real Madrid. I el Manresa és un dels equips que més injustícies ha patit en aquest sentit, sobretot en els partits en què ha anat freqüent. Si l'equip manresà és sistemàticament ignorat pels mitjans de comunicació de Barcelona, el que pugui passar a la pista del Nou Congost no importa pràcticament a ningú. Ara sense públic encara menys i aquesta darrera actuació arbitral s'haurà silenciada i els justiciers hauran marxat sense escoltar el que es mereixien: el nom del porc. Com que el nostre entrenador ens diu que ens hi hem d'acostumar, ens limitarem a afirmar un cop més que no han estat encertats.

Una de freda...

El mural de Casa Caritat

Dins del pati de Casa Caritat de la Fundació Cots, els artistes manresans Joan Herbera, Marta Genís i l'art regeneratiu d'Oriol Segon han creat el mural *L'abraçada*, que combina fotografia i pintura dins l'art urbà. És un gegant fotogràfic de 84 metres quadrats al mur que dona al carrer Jacint Verdaguer. La temàtica va sobre la necessitat que tenim d'abraçar-nos i deixar enrere la maleïda pandèmia que ens ha convertit encara en més individualistes del que ja érem amb el sistema capitalista. És un mural efímer, que es calcula que podrà tenir una durada entre quinze dies i sis mesos en funció de les inclemències del temps i de la seva adherència a la paret. A mida que la primera imatge vagi caient de la paret donarà peu al sorgiment d'una altra, pintada a sota per Marta Genís. S'inspira en l'exposició Art Confinat de l'Anònima que es va fer durant la darrera festa major. L'estiu de 2020, Segon ja havia participat en un mural de 92 metres quadrats sobre les dones jubilades de Solivella.

...I una de calenta

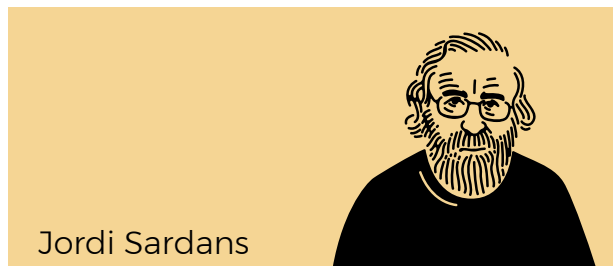

Josep M. Oliva

Els incontinents

És una anècdota que he recordat moltes vegades. És dels anys en què al Passeig de Manresa, just a l'altra costat del cinema Atlàntida, hi havia un immens solar que s'aprofitava com a aparcament i on cabien centenars de cotxes. I era també en aquell mateix descampat, popularment conegut com *el pàrquing de l'Atlàntida*, on dues vegades l'any, per la fira de l'Ascensió i la de Sant Andreu, s'hi instal·laven les atraccions. Un lloc que, quan s'esqueia, també encabia, sense problemes d'espai, els cirks que passaven per la ciutat. Tot això fins que un bon dia s'hi va projectar la construcció dels edificis que hi ha ara. L'anècdota és de llavors i del maldecap que se li va presentar al senyor Pere Vilarasau (a.c.s.) que en aquell moment era el regidor encarregat de la circulació. Interpel·lat sobre els plans que tenia per fer front als aparcaments que es perdrien edificant aquell espai, la seva resposta em va semblar d'antologia i no l'he oblidada mai: "Que la gent s'imagini que és fira tot l'any". El seu raonament era incontestable. Si els dies en què el solar era ocupat pels *caballitos*, la muntanya russa i els cotxes de xoc tothom trobava un lloc per deixar el cotxe i Manresa no es col·lapsava, per què s'hauria de col·lapsar quan la supressió del pàrquing fos definitiva? Com és evident, el primer dia sense el pàrquing de l'Atlàntida la circulació va continuar funcionant i ho segueix fent des de llavors. Però si em recordo de la resposta del regidor Vilarasau no és pas per aquell fet concret sinó perquè la seva lògica es pot aplicar a moltes altres situacions.

Els berguedans sobreviuran a dos anys sense Patum i els de Solsona a dos sense carnavals, igual com tots hem sobreviscut a una nit de Cap d'any sense cap mena de xerimola i a un estiu sense marxar de vacances. Parlem només d'un any o dos de renunciar a algunes celebracions en bé de la nostra salut i la de tots. I per això m'entristeix i em fa ràbia quan veig tanta gent adulta incapaç del mínim sacrifici i de contenir-se per res, apel·lant a les llibertats individuals, a la constitució o als drets humans per mantenir egoistament qualsevol mena d'esbarjo que els vingui de gust. Pobrets. Que pensin que han estat engripats dos anys. I que ningú es mor per això.

Jordi Sardans

El subsol de Manresa

La ciutat de Manresa se situa sobre una zona geològicament complexa. En efecte, la part baixa de la població es troba sobre terrenys d'origen marí, grisencs; mentre que la part alta se situa sobre terrenys continentals, vermells. Sols cal veure els colors dels materials que hi ha prop de l'estació de la Renfe i els que hi ha prop de Can Font, que són netament diferents. La zona de contacte entre uns i altres s'estén per la major part de la zona central i alta de la ciutat. Tot plegat, provoca un comportament anòmal a l'hora de fer les obres públiques, especialment per la presència de zones més dures que no es veuen en superfície a la ciutat, que tècnicament s'anomenen paleocanals. Per altra banda, bona part de la ciutat està afectada per fractures. Això sí, segons comenten els científics, de poca entitat, com les que hi ha al Mal Balç. Encara que a poc a poc la geologia també evoluciona, i és ben cert que noves i interessants investigacions van fent avançar els coneixements, de manera que treballs científics i tècnics anteriors hagin quedat obsolets.

A més, cal afegir, que com a la major part de les poblacions, en construir-se les cases i els carrers s'han anat tapant corrents d'aigua que hi havia hagut abans. Però, moltes vegades aquests corrents han estat tapats amb runes. Per tant, és ben cert com diuen els geòlegs, que les aigües continuen passant pel subsol del seu llit antic, en funció del propi cabal del torrent. El conjunt d'aquesta situació ha anat provocant anomalies en diferents construccions i habitatges de la ciutat. En aquest sentit, només cal veure les hemeroteques de la premsa escrita per recordar alguns dels successos esdevinguts a causa de la inseguretat dels terrenys sobre on s'han fet algunes edificacions. En el passat, de vegades aquestes anomalies s'han solucionat en fals pel mètode conegut vulgarment com de *prova-error*, mentre que d'altres solucions, si bé han estat exclusivament tècniques, han suposat un cert cost addicional a les esmentades obres. És el que passarà, sens dubte, a la zona on s'ha construït la part moderna de l'Hospital de Sant Joan de Déu, on els actuals problemes de l'edifici propietat d'Althaia, concretament el desequilibri que afecta a la planta T-3, estan íntimament relacionats amb la inestabilitat del subsol, com dos dels informes geotècnics han posat recentment en evidència.

Oriol Pérez

Tot pensant en temps distòpics

esclat de la covid ha posat sobre la taula la constatació de com aquesta no només ens ha conduït fins a uns temps de naturalesa pandèmica sinó també distòpica.

Són temps relacionats amb les conegudes novel·les distòpiques d'Aldous Huxley (*Un món feliç*), George Orwell (1984), Ray Bradbury (*Fahrenheit 451*) i moltes altres, fins i tot anteriors a les esmentades, com ho pot ser l'inquietant *Metropolis* (1925), de Thea von Harbou.

Desconec fins a quin punt, col·lectivament, som plenament conscients que no només hem d'assumir un problema sociosanitari, com l'és una pandèmia global, sinó que aquest va associat a una multitud de formidables i urgents problemes – globals i locals, socials, polítics, econòmics, ecològics, culturals – que afronta el món d'avui. El gran enigma del moment actual, però, és que tot i comptar amb una gran quantitat de recursos sense precedents per afrontar aquests problemes és com si, en algun context major o més profund, una força invisible ens negués la capacitat i decisió per fer-ho. Sembla com si al darrere d'aquesta impossibilitat s'hi trobessin factors com la gran desorientació i manca de fonament que, des del punt de vista metafísic, impregna l'experiència humana contemporània: l'absència, àmpliament sentida, d'un ordre major, àmpliament accessible, de finalitat i de significat. O si volem, una metanarració orientativa que transcendeixi les diferents cultures i subcultures, i un model general de sentit capaç de proporcionar a l'existència humana col·lectiva el necessari aliment de coherència. També, al nostre judici, hem d'esmentar el profund sentit d'alienació que afecta el jo modern. I ja no només em refereixo a l'aïllament personal de l'individu dins la moderna societat de masses, sinó també a l'estranyament espiritual de la psique moderna enmig d'un univers desencantat així com, a nivell d'espècie, a la pròpia escissió subjectiva que separa l'ésser humà modern de la resta de la natura i del propi cosmos.

La cultura i les humanitats, enmig d'aquest escenari, haurien de ser prou valentes per ser capaces de voler forjar unes pistes i unes referències sòlides per avançar en la construc-

ció de quatre eixos bàsics que apuntin ja no tan sols a una hipotètica i messiànica resolució dels problemes intrínsecs que viu el propi *sector cultural*, sinó també a voler fer de la formulació d'aquesta resolució un far, un paradigma i un model per al problema global i radical. Global perquè la distopia es manifesta en la totalitat dels àmbits de la condició humana i radical perquè el que està en joc no és l'elecció d'un o altre sistema polític, l'organització econòmica o desxifrar el paper de les organitzacions i administracions públiques en el futur. El que està en joc, com han indicat importants antropòlegs i especialistes en l'evolució, és la mateixa supervivència i reproducció de l'espècie. L'espècie humana. D'aquella espècie que, com bé assenyalava la seva etimologia, prové de la mateixa terra, de l'humus. Una terra que no tan sols hem explotat fins a la sacietat sinó que hem hipotecat per a les futures generacions i n'hem acabat fent, possiblement, el més gran de tots els problemes.

Per ser capaços de construir aquests eixos, als homes i dones de la cultura ens cal, com a gran preàmbul, manifestar que som anunciadors de males notícies que, adverteixen, intrínsecament, com aquest gastat concepte de la globalització ha fracassat estrepitosament. I ho ha fet perquè no ha estat una globalització social, sinó que ha estat una globalització dominada i dirigida per unes elits que han uniformitzat les gents del planeta i també la manera i visió de romandre en el món reduint-lo a un *món economia*. I és arribat el moment de dir-ho obertament com a gran preàmbul: la globalització ha fracassat. També, conseqüentment, és el moment d'anunciar que és l'hora de començar a trencar les jerarquies existents en les organitzacions i avançar cap a uns nous sistemes d'organització més horitzontals, fruit del consens, que siguin capaços d'integrar la riquesa de les diferents formes de pensar amb un sol objectiu: extreure les millors conseqüències i conclusions.

Víctor Martín

El ball de la Blanca i el Víctor

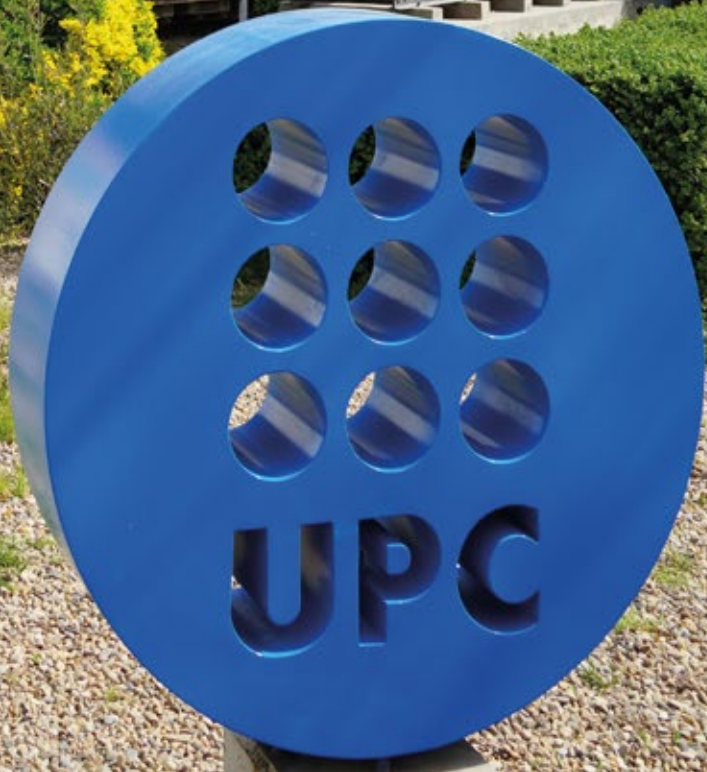
Víctor Martín espera a la seva parella de ball enmig d'un camp de cereals. Les espigues li freguen els genolls cada vegada que l'aire bufa. A pocs metres, es troba la finca on viu amb la família, situada a Castellfollit del Boix i, més enllà, s'estenen els prats d'un verd encès. Ell es manté dempeus, rasant-se la barba poblada, amb la vista lligada al cel rosat de la tarda. De sobte, del darrere de la casa, apareix la Blanca, amb el seu vestit de plomes negres i la seva elegància natural, i dona un giravolt a l'aire fins que aterra al braç del Víctor. Ell li acaricia el dors i ella li fa petits petons al braç amb el seu bec punxegut. Fa gairebé quatre anys que el Víctor conviu amb la Blanca, un corb femella amb qui ha establert una relació d'amistat. «La Blanca busca el meu afecte. Sovint passem estones junts al bosc, on ella juga entre la pinassa i jo admiro tot el que m'ensenya», destaca.

L'au procedeix de Galícia, on va ser criada pels seus pares i per mans humanes, i quan va arribar a les seves mans era un pollet que gairebé no volava. El Víctor recorda com, mica en mica, l'animal es va anar apropiant d'un terreny superior i els seus vols cada vegada eren més alts. «Durant aquest temps, he pogut comprovar l'astúcia i la intel·ligència dels còrvids. Al final acabes coneixent com utilitza les eines, com es comunica amb una infinitud de tonalitats i com interactua amb els altres corbs», explica. El seu amor pels animals va començar durant la infància, un període en què es va criar a cavall entre les zones urbanes de Manresa i l'entorn natural del petit poble d'Enviny, al Pirineu. «Allà tenia un món per explorar. De petit, voltava sol per la muntanya i em deixava sorprendre pels voltors, les ovelles i els gossos que m'acompanyaven pel camí», recorda. De mica en mica, es va enamorar del cor noble dels animals del bosc.

Les hores al camp i a la muntanya van ser la seva universitat. Fruit d'aquella experiència, va enfocar la seva vida a la naturalesa i la cura dels animals. Quan tenia poc més de vint anys, es va convertir en l'encarregat dels falconers de l'aeroport de Barcelona, un equip que vetlla per protegir les aus dels aeroports i garantir la seguretat aeronàutica. Posteriorment, es va formar en el camp del desenvolupament humà i va fundar Desconnexions, una empresa dedicada a ajudar les persones a recuperar el seu vincle amb la naturalesa. «Dins de la natura es troben moltes respostes i la clau és trobar espais de contemplació a l'aire lliure. A vegades no cal perdre's en els boscos més frondosos o en les muntanyes més altes, aquests espais es poden trobar a la ciutat en el simple gest de mirar la vida que es mou al cel o la terra», apunta.

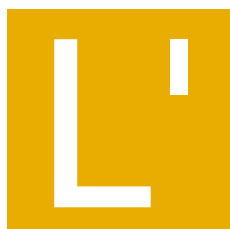
La Blanca fa cabrioles al cel i el Víctor se la mira entendrit. Ella torna a aterrar sobre el seu braç i, amb el bec, juga amb un dels botons de la camisa fins que al final aconsegueix fer-li saltar. Aleshores ell li fa que no amb el cap, però es queda perdut dins dels seus ulls foscos i brillants. «A la naturalesa hi ha mirades que quan s'endinsen a la teva retina van més enllà dels ulls», afirma. La seva relació amb la Blanca és molt propera, però té com a base la llibertat. Quan es desperta cada matí i la veu marxar cap a les muntanyes de l'horitzó, sap que algun dia potser no tornarà a casa. Per aquest motiu, gaudeix de cada minut que hi passa i, mentre l'animal dibuixa cercles a l'aire i ell dona voltes al camp, desitja que aquest no sigui l'últim ball salvatge.

La Catalunya Central amplia a poc a poc el potencial de recerca i investigació

Els processos de desindustrialització en territoris com el del Bages es poden contrarestar amb la creació de llocs de treball en empreses d'alt valor afegit o que tinguin impacte directe en les necessitats i l'economia del territori. La investigació i el desenvolupament articulats entre institucions, universitats, centres tecnològics i el mateix teixit empresarial resulten clau.

Carles Claret Vilaseca
Judit Montón Sanmartí

L'aparició en temps rècord de diferents vacunes per combatre el virus de la covid ha constatat, entre molts

altres aspectes de caràcter geopolític, dues realitats. D'una banda, el potencial i la capacitat de resposta de la comunitat científica quan treballa de manera col·laborativa i, per altra banda i fruit del primer punt, la importància de la recerca, sobretot quan es vehicula cap a empreses privades o projectes de mecenatge i impacta directament en benefici de la societat.

A petita escala, a l'entorn de Manresa i, per extensió a la resta de la Catalunya Central, també hi ha un entramat d'institucions, entitats, centres tecnològics acceleradors de processos industrials i econòmics, i, en últim terme, empreses que engranen processos i sinergies

basades en la transferència de coneixement i la investigació. Els resultats són palpables en àmbits diversos i aporten valor afegit, potencial i riquesa a les empreses i prestigi als centres universitaris.

Sebastià Vila, professor i sotsdirector de projectes de l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (EPSEM) que pertany a la xarxa de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) assevera, d'entrada, que «el món de la investigació és complicat,» i distingeix tres tipus o sistemes de recerca. «La bàsica, per fer avançar allò que sabem, en l'àmbit que sigui; la recerca avançada, dirigida a resoldre casos concrets o problemes més pràctics, i la transferència de tecnologia: reportar els coneixements pràctics a la indústria per treure'n profit».

Radiografia

Montse Méndez, cap de la Biblioteca del Campus Universitari de Manresa, Roser Gómez i el consultor en Recerca i Desenvolupament (R+D) Llorenç

Arguimbau, que intervé com a assessor, conformen l'equip de treball de l'Observatori de la Recerca de la Catalunya Central (ORCC), nascut l'any 2012 de la mà del catedràtic Xavier de las Heras. Tot i comptar amb recursos «limitadíssims», Méndez explica que neix de «la necessitat de posar en valor la recerca a la Catalunya Central, no tant des d'un punt de vista quantitatiu, sinó qualitatiu». L'informe publicat cada any, l'últim el 2019, és l'evolució d'una primera fase d'elaboració d'un índex h5, un indicador bibliomètric sobre publicacions científiques de cada capital de comarca.

Però aquest inventari «quedava restringit a l'àmbit acadèmic i no arribava a la societat per fer visible la feina que es fa». Per reforçar precisament aquest aspecte, la visibilitat, l'equip, finançat amb recursos de la UPC, va sumar Llorenç Arguimbau per fer aflorar «el context, les dades i els indicadors que ens serveixen per comparar-nos amb altres territoris». En conseqüència, les últimes tres edici-

Biblioteca del campus universitari de Manresa, seu de l'Observatori de la Recerca de la Catalunya Central. (Foto: Carles Claret)

ons de l'informe anual han incorporat indicadors homologats per l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE), fet que propicia que la radiografia del potencial del territori sigui més precisa. A l'*Informe de la recerca 2019*, s'identifiquen els agents bàsics en l'engranatge dels projectes d'investigació i innovació com els centres universitaris, els de recerca i transformació tecnològica, els sanitaris, els grups de recerca i les càtedres universitat-empresa amb departaments d'R+D.

De la mateixa manera que l'ORCC ha anat refinant la plasmació d'un mapa dels agents de coneixement, recerca i innovació de la zona, Xavier Gironès, director d'Innovació i Recerca de la Fundació Universitària del Bages (FUB), comenta que «en els plans de desenvolupament territorial i d'especialització confegits en el passat i destinats a identificar tant les potencialitats en recerca com els possibilitadors no vam estar encertats». A hores d'ara, segons Gironès, «de tots els sectors, el de la salut social, producte de la interrelació entre centres sanitaris i assistencials, universitat i empresa, esdevé diferencial i ens singularitza. Es basa en l'acompanyament de processos relacionats amb

tecnologies aplicades d'impacte directe en la salut i el benestar de les persones».

Recerca puntera

El manresà Daniel Casellas és el director científic d'Eurecat, el centre tecnològic a escala nacional proveïdor de tecnologia a les empreses perquè puguin donar resposta a les seves necessitats d'innovació. «Eurecat va ser el resultat», com explica ell mateix, «de la fusió dels centres tecnològics avançats de Catalunya com el CTM de Manresa. Des de l'any 2000, hem estat donant resposta a les necessitats del nostre teixit industrial. Vam créixer alimentant-nos amb les inquietuds i els reptes que van anar sorgint, primer al Bages i després a tot el país, per aconseguir inversions i projectes finançats des de fora del territori per consolidar i prestigiar una manera de fer recerca, lligada al territori i sense perdre de vista el rigor científic i l'acompanyament de l'entorn acadèmic».

Segons Casellas, en la definició de projectes de recerca s'acostuma a utilitzar el terme TRL (de l'anglès Technology Readiness Levels). En una gradació, l'índex indica «si el projecte està en un nivell fonamental de coneixement i encara lluny de mercat (TRL d'1 a 3), si se n'ha

pogut demostrar la viabilitat a escala laboratori (4 a 6) o si s'acosta a la industrialització (entre 7 i 10)». La capacitat per evolucionar ràpidament d'un índex baix a un d'alt marca la rapidesa amb què una idea o concepte pot arribar a impactar en la societat. En aquesta evolució, «és clau la participació dels diferents actors involucrats en cadascuna de les baules que integren la cadena; és a dir, universitats, centres tecnològics i un teixit empresarial receptiu i innovador». Per a Casellas, al Bages, «disposem d'aquests tres actors en plena forma».

Malgrat el desconeixement per part de bona part de la ciutadania, el Centre Específic de Recerca Smart Sustainable Resources (SSR), ubicat a la UPC de Manresa, està acreditat amb el segell TECNIO, que s'atorga als 64 desenvolupadors de les tecnologies més innovadores del sistema d'R+D+I de Catalunya, amb capacitats tecnològiques diferenciades i possibilitat de transferir-les a l'empresa. Sara Borràs, cap de l'Oficina de Projectes Europeus de la UPC, exposa que, des de l'SSR, un grup de recerca consolidat, es poden «vehicular projectes i demanar subvencions per cobrir-ne les despeses. Aquest fet fidelitza molt la relació entre universitat i empresa. La

Edifici de la Clínica Universitària de la FUB a l'avinguda Universitària. A sota, interior de les instal·lacions. (Fotos: Carles Claret)

majoria de transferència s'efectua al territori i repetidament a través d'aliances fortes amb el teixit empresarial». Aquest és un bon exemple del que es coneix com a recerca aplicada; és a dir, aquella investigació que surt dels laboratoris i cristal·litza en la societat en l'àmbit industrial o de les persones.

Ecosistema consolidat

Per la seva part, Xavier Gironès, barceloní de naixement i manresà d'adopció des de fa una dècada, relata que, «l'ecosistema per a la recerca de la Catalunya Central comença a ser reconegut per la mateixa Unió Europea. Ho ha constatat Europa i ho reflecteix un estudi de la Generalitat que ens identifica com un punt amb molta capacitat de desenvolupament». Daniel Casellas remarca que «el centre Eurecat de Manresa és un referent continental en tecnologies mediambientals i economia circular, i també en ciència i enginyeria dels materials».

Des de la perspectiva de la FUB, i en relació al prestigi de la feina feta des de Manresa, Xavier Gironès explica que, igualment com hi ha identificades altres zones amb potents clústers relacionats amb altres sectors, «la nostra zona s'està convertint en un *hub* important

en indústria de salut social». Els elements i sinergies per bastir aquest «hivernacle d'innovació», com l'anomena Gironès, són l'acumulació de «coneixement compartit», que inclou empresa

i indústria, amb qui es treballa colze a colze, entitats, institucions i, naturalment, universitats. Per monitorar aquesta realitat creixent al voltant de la recerca, recalca Montse Méndez, és

Sala de simulació i pràctiques a la Clínica Universitària de la FUB. (Foto: Carles Claret)

clau que els ens que treballen a Manresa com la FUB, la UPC, Althaia, ICS, Eurecat, i la resta d'empreses i entitats «comparteixin les dades, independentment de l'àmbit, i treballin conjuntament per identificar la capacitat de producció de coneixement científic».

Per arrodonir la idea d'ecosistema propici i interconnectat, Xavier Gironès parla del model de la quàdruple hèlix que inclou, en l'àmbit de salut social, «administració pública, universitat, empresa i entitats socials». El model existent a la Catalunya Central «és aglutinador i té molts bons fonaments. No es basa en una sola persona, una empresa o una institució, sinó en molta gent treballant de manera harmònica». Tot plegat desemboca en iniciatives i productes «de qualitat i, sobretot, d'utilitat, més que de quantitat. Són projectes que aporten a la societat perquè estan pensats per a la persona».

Gemma Cuberas, cap de la Unitat de Recerca i Innovació de la Fundació Althaia, explica que, des del vessant mèdic i hospitalari «l'any 2017 va suposar un punt d'inflexió gràcies al reconeixement, per part de la Generalitat, dels tres primers grups de recerca: Salut Mental i Innovació Social, Cronicitat

de la Catalunya Central i Innovació Docent, Simulació i Seguretat del Pacient, que desenvolupen projectes de recerca que es duen a terme conjuntament amb investigadors de diferents institucions del territori, alguns dels quals han obtingut finançament públic o privat». Per altra banda, Althaia ha aconseguit vehicular finançament per a projectes de digestologia i medicina intensiva a través del reconeixement de l'Institut de Salut Carles III i la Fundació La Marató de TV3, al marge de publicar articles en revistes científiques de prestigi. Cuberas exposa que la fundació «ha doblat el nombre de publicacions durant els últims quatre anys», a banda d'incrementar l'activitat de recerca. «L'any 2016, 34 professionals havien obtingut el títol de doctor. El 2020, n'eren 60. Més de 130 facultatius i infermeres van participar en almenys un projecte d'investigació durant el 2019 i l'activitat de recerca va créixer un 12% respecte de l'any anterior».

La regidora d'Ocupació, Empresa i Coneixement de l'Ajuntament de Manresa, Cristina Cruz, certifica la realitat que presenten des de la Universitat, Eurecat i Althaia, i assegura que els agents existents en l'àmbit de la recerca «a més, es complementen per buscar les siner-

gies necessàries, amb agrupacions empresarials –com la Cambra de Comerç o PIMEC Catalunya Central– i amb les administracions locals, com el mateix Ajuntament, el Consell Comarcal o la delegació de l'Agència per a la Competitivitat de l'Empresa». Per a Cruz «el potencial hi és i, com a Ajuntament, treballem per afavorir els contactes entre institucions i teixit empresarial».

Potencial manresà

Per a Xavier Gironès, la potencialitat de la zona és inqüestionable. «L'Ajuntament s'ho ha de creure i apostar-hi.» El màxim responsable de recerca de la FUB assegura que «estem preparats per destacar». Tot i que, des d'una perspectiva *barcelonocèntrica* podria semblar un handicap, el fet que els diferents agents siguin propers i hi hagi intercanvi constant d'informació és molt beneficiós. «Aquí es respira diferent que a Barcelona. Tot és més fàcil perquè parlem sovint, ens assessorem entre si, i, si cal, som a temps de redreçar algunes dinàmiques». En jornades, formacions i activitats de *networking* que organitza la FUB, «hi ha molt interès en la feina que estem fent, tant d'altres científics i professionals del mateix àmbit, com d'empreses i emprenedors disposats a invertir-hi».

Laboratori de l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa. (Foto: UPC)

Cristina Cruz, des de l'òptica municipal, pensa que el que descriu Gironès esdevé un «avantatge diferencial» per atraure i retenir empresaris i innovadors. «Representem un territori de vida tranquil·la, que proporciona un entorn adequat per tenir fills i gaudir de la vida,» opina. «Si ens centrem en el treball, el Bages, per la seva situació, es converteix en competitiu per als negocis. Un altre punt fort és la personalitat pròpia de cada ciutat, que influeix de manera directa en el sentiment d'orgull dels ciutadans i que, des de fa temps, l'Ajuntament de Manresa està treballant. Una marca de ciutat». La regidora reconeix que «Barcelona està posicionada com a *hub* per al món tecnològic i digital, amb capacitat d'atraure talent i empreses que enforteixen l'ecosistema TIC. Per tant, des de Manresa, hi ha traspàs de talent cap a la capital i també cap a països estrangers». I a l'inrevés, perquè el Bages també es beneficia del poder de seducció d'un ecosistema barceloní.

A l'EPSEM, els grups de recerca són multidisciplinaris i els formen entre deu i vint persones en funció dels projectes, ja que un mateix investigador, sovint, treballa en diferents grups. Amb la visió holística, diu Sara Borràs, «hi ha diferents visions per al mateix proble-

ma i es pot resoldre de manera més eficient». Idea que completa Sebastià Vila assenyalant que la multidisciplinarietat és imprescindible «en un món molt mòbil en què es generen idees i reptes constantment». La transversalitat genera la creació d'equips de tipologies molt diferents. Així, descriuen Borràs i Vila «n'hi ha d'íntegrament centrats a l'escola, d'altres que treballen amb altres persones de l'UPC a nivell global i equips que col·laboren amb universitats internacionals». La mateixa UPC lidera cinc d'aquests grups, als quals es demana que estiguin reconeguts per la Generalitat mitjançant el segell TECNIO.

El paper d'Eurecat en aquest ecosistema innovador, dibuixa Daniel Casellas, és el de «liderar projectes de recerca aplicada, portant-los des de la demostració a escala laboratori fins a les proves pilot a nivell industrial validant tecnologies mitjançant una aproximació científica i tenint sempre present la implementació industrial final». Com a centre multisectorial i multitecnològic, l'Eurecat actua com a frontissa que «permet transferir solucions tecnològiques provades i funcionals d'un sector a un altre, complementant-les amb tecnologies digitals, de fabricació avançada, d'implementació de materials avançats

i sempre en el marc de l'economia circular i la sostenibilitat».

Des de la FUB, Xavier Gironès, pensa que, tot i que en nombre, aparentment, les iniciatives propulsades des del nostre territori són poques, «el volum d'innovació és molt gran. En el cas de la salut social, som referent perquè, des del primer moment, posem la persona al centre de qualsevol assaig i, en segon terme, la tecnologia, la qual, òbviament, també som capaços d'implementar com a resposta directa a les necessitats de la gent». El finançament de la recerca que fa la UPC a Manresa deriva del salari dels treballadors, «entre 100 i 150 investigadors», exposa el seu sotsdirector. Aquest capital és «útil per a la recerca bàsica. També hi ha finançament competitiu, sovint internacional, a escala europea per aconseguir beques. La transferència de tecnologia s'articula amb contractes directes amb indústries per investigar conjuntament o desenvolupar projectes o productes. A més, també hi ha un sistema de beques per a grups».

Gemma Cuberas comenta, pel que fa a l'àmbit de la medicina i la salut, que «potser faltava tradició investigadora respecte d'altres territoris del país, però, en els últims anys, les universi-

tats, empreses i hospitals s'han convençut de la importància de la recerca i de l'enorme potencial investigador dels seus equips. I l'evolució en el nombre de projectes finançats o articles publicats demostra que els resultats acompanyen». Com en altres sectors de l'economia i àrees de coneixement, indica Cuberas, «els grups de recerca que ha acreditat Althaia són interinstitucionals, participats per investigadors de la nostra fundació i de la universitat. La vinculació a la UVic-UCC com a hospital universitari crea sinergies entre els nostres professionals i els docents. Això facilita una recerca més rica, ja que apropa la recerca bàsica feta en els laboratoris de la universitat a la recerca clínica i epidemiològica que es fa als hospitals».

Bancs de proves

De fet, la Clínica Universitària de la FUB és, com les instal·lacions dels centres sanitaris i assistencials, un espai de simulació idoni per al desenvolupament de tot tipus de prototips derivats de la recerca o de necessitats mostrades pels mateixos pacients. Xavier Gironès posa com a exemple l'elaboració de plantilles, fèrules o pròtesis associades als estudis de Podologia, Fisioteràpia o Infermeria, que compten amb un aliat de primera divisió en la indústria 4.0. «Avinent, puntera en impressió 3D, aprofita la clínica per portar a terme assajos amb una metodologia, amb pacients reals, que genera errors de qualitat de manera molt ràpida». Per a l'avenç d'un prototip fins a l'arribada al mercat, «l'impacte d'aquestes simulacions en l'acceleració del desenvolupament del producte final és molt valuós».

Per altra banda, els convenis o contractes de la UPC amb el teixit empresarial, explica Sara Borràs, van «des de multinacionals a pimes. Cal posar en valor la tasca d'empreses molt petites que «fan una recerca i innoven d'una manera gens menyspreable». En tots els sectors on hi ha recerca bàsica, n'hi ha d'aplicada. Segons, la cap de l'Oficina de Projectes Europeus de la UPC, «els mateixos grups tenen capacitat tant per fer recerca bàsica com per trobar la manera d'aplicar-la, principalment en indústria del mateix territori».

La regidora Cristina Cruz revela que «en els darrers anys, les pimes han demostrat ser el motor del creixement econòmic i la font principal de creació de nous llocs de treball». A més, «en molts sectors, representen el canal de desenvolupament de noves tecnologies, ja que tenen capacitat per explotar-les i respondre de manera ràpida i efectiva a les necessitats del mercat». Tot i això, continua explicant Cruz, «per a moltes d'aquestes empreses, pensar en la innovació és difícil. Segurament, si decidissin prendre part d'un procés innovador, acceptarien els mitjans de suport que les ajudessin a contrarestar els riscos inherents a la innovació».

Daniel Casellas ho justifica en el fet que «el desenvolupament de projectes de recerca industrial suposa un esforç en recursos, en temps i diners, per a

Sara Borràs, UPC: «els convenis o contractes amb el teixit empresarial van des de multinacionals a pimes. Cal posar en valor la tasca d'empreses molt petites que fan una recerca i innoven»

les empreses, que no sempre es poden permetre». I afegeix que «en un món globalitzat i altament competitiu, on la tecnologia evoluciona ràpidament, cal un teixit tecnològic potent i instruments financers per donar suport de forma ràpida i efectiva les inversions en R+D. Aquestes solen ser d'alt valor econòmic i sovint amb un temps de retorn llarg». Per tot plegat, conclou, «és imprescindible que les institucions públiques tinguin programes de suport a l'R+D per a les empreses, perquè puguin d'accedir-hi de forma àgil».

Universitat

Com a regidor responsable d'Ensenyament i Universitats a Manresa, Josep Gili entén que «la UPC és una universitat tecnològica i pública que fa recerca i transferència de coneixement des dels seus inicis,» i, pel que fa a la UManresa, «està invertint esforços per

obtenir projectes i aliances, i ho està aconseguint». Per a Gili, «les universitats exerceixen un paper central en qualsevol sistema d'R+D+I per la seva triple missió: docència, recerca i transferència de coneixement, estretament lligada a la formació de talent, que, en aquest cas, es genera des del territori».

Sara Borràs ratifica les tres potes descrites per Josep Gili i en l'última, la de transferència de coneixement, explica que els PDI (personal docent investigador) «han de portar el coneixement als alumnes perquè tinguin una informació actualitzada del sector i puguin aplicar-lo a les empreses quan hi fan les pràctiques». D'aquesta manera, «quan l'estudiant va a l'empresa té una visió molt actualitzada de la investigació. És una bona manera d'arribar a l'empresari i connectar-hi». Continuant amb el paper de la Universitat, com a membre de l'estructura de la UPC, és clau la mecànica en forma de reptes que sorgeix «quan una empresa planteja un problema real a diferents graus i els alumnes busquen solucions. Treballen amb casos reals i s'enforteix la relació de la Universitat amb el teixit empresarial».

El model universitari desplegat per la FUB a Manresa des de finals del segle passat ha anat creixent i, fins a la federació amb la Universitat de Vic i la creació de la marca Universitat Central de Catalunya, amb les conseqüents submarques UManresa i UVic, es basava en el desplegament d'estudis en àrees de coneixement amb demanda potencial que en facilitessin la sostenibilitat econòmica i, gràcies a una bona gestió, al creixement continuat amb el desavantatge, fins a l'acord amb Vic, d'haver de ser centres adscrits a la Universitat Autònoma de Barcelona, que era qui certificava i homologava els títols dels diferents estudis.

Respecte del paper de la FUB, Montse Méndez entén que, fins al 2018, «se centrava en la docència i, òbviament, la viabilitat del projecte, però, reitera com Gili i Borràs, que un dels requisits d'una universitat de qualitat és la transferència de coneixement». I, en aquest àmbit, es registra un creixement progressiu. En qualsevol cas, a l'Observatori de Recerca

Edifici d'Eurecat (antic CTM) al polígon dels Dolors. (Foto: Carles Claret)

de la Catalunya Central «no interessa fer rànquings, sinó visualitzar el potencial global de cada centre per cenyir-nos a un glossari que defineixi rigorosament els resultats en nombre de tesis, articles publicats i assajos i projectes».

Xavier Gironès abona la idea d'aquesta anàlisi qualitativa dels resultats i, respecte dels projectes i estudis de la FUB, revela que creixen «any rere any, de manera sostinguda, cosa que demostra que els avenços es fan de manera segura i buscant l'excel·lència. S'aprofiten bé les sinergies i, vistos els resultats i l'interès que generen, estem convençuts que apliquem una bona metodologia de recerca». Per a Sara Borràs, és clau que «els graus, els màsters i també la recerca que es fa a Manresa tinguin una relació estreta amb el teixit empresarial del territori per construir relacions fructíferes i ser més eficients a l'hora de solucionar problemàtiques i millorar o assumir nous projectes».

El director científic d'Eurecat creu que «un entorn acadèmic actiu i de prestigi és necessari per formar, retenir i atraure talent». Malgrat tot, «perquè l'engrenatge funcioni cal un entorn empresa-

rial inquiet, innovador i compromès, que vegi la recerca i la innovació com una inversió innegociable de futur i no com una despesa imposada».

Recursos per investigar

Actualment, la UPC compta amb un milió d'euros aproximadament per finançar projectes de recerca i investigació. Sebastià Vila comenta que costa obtenir «recursos competitiu, per això molt sovint ens sentim obligats a buscar-los en programes europeus». En un primer estadi, «els resultats de la recerca bàsica són publicacions científiques. En fem, aproximadament, unes 70 a l'any a perfil 1, o sigui, incloses en revistes de reconeixement». Eurecat també contribueix en la formació d'enginyers i investigadors de la comarca a partir d'una relació estreta amb l'EPSEM, explica Daniel Casellas, «i permet que estudiants de diferents graus i màsters d'enginyeria complementin la formació acadèmica amb pràctiques en els nostres laboratoris i participant en l'activitat diària i en els projectes nacionals o europeus». Paral·lelament, el centre col·labora amb el programa de doctorat en Recursos Naturals i Medi Ambient de l'EPSEM, realitzant tesis doctorals

conjunes i proporcionant oportunitats als joves enginyers de la comarca per desenvolupar una carrera científica.

Des de l'Ajuntament, Cristina Cruz ressalta la necessitat de generar nous actius al territori capaços de transformar l'economia i generar valor afegit, i ho concreta precisant que calen «formes de concertació publicoprivades per desenvolupar projectes de futur. Una mostra són els grups de treball creats en el marc del fons Next Generation, que, tot i la incertesa respecte de com es concretaran, visualitzen la importància d'avançar en la definició d'accions estratègiques per poder aprofitar qualsevol oportunitat. Aquests grups de treball estan formats per l'Ajuntament, el Consell Comarcal, empreses del territori, centres de recerca i innovació, centres de formació, agrupacions empresarials i patronals, i altres agents».

Davant de l'escenari de fer recerca des de Manresa mateix, Xavier Gironès assenyala que, a la FUB, estan amatents a qualsevol potencialitat «fins i tot a partir de treballs de recerca a secundària o amb treballs de final de grau (TFG) del nostre mateix alumnat». En aquest

Vista exterior d'un dels edificis de la multinacional Ausa, fundada el 1956. (Foto: Carles Claret)

sentit, apunta, «l'UVic-UCC és líder en nombre de doctorats industrials, que són aquells en què la recerca es porta a terme basant-se en una empresa real, però es relacionen directament amb un grup d'investigació universitari garantint una transferència de coneixement directa entre la universitat i l'empresa».

En definitiva, doncs, una manera de retenir el talent i la fuga de cervells és «involucrar l'alumnat en les dinàmiques i els projectes estratègics de les empreses, assegura al director de recerca i innovació de la FUB, Xavier Gironès. «Amb la cohesió universitat-empresa s'assoleix aquella recerca aplicada amb gran impacte sobre la indústria local i les necessitats del territori». A l'EPSEM tenen una perspectiva molt semblant. Sebastià Vila recorda que «una de les funcions bàsiques de la UPC és ajudar l'economia local. Fem una roda: formem alumnes i s'investiga en temes d'interès i sobre els àmbits als quals es dediquen les empreses per poder crear-hi conjuntament projectes de qualitat».

Finalment, en aquest mateix sentit, Daniel Casellas pensa que «sens dubte, la formació i retenció de talent són claus per al creixement de la recerca i la in-

novació a la Catalunya Central. Eurecat hi posa mitjans i recursos propis per impulsar-la. Un exemple és el programa de la nostra entitat, que, anualment, concedeix beques per fer tesis doctorals en àmbits tecnològics claus per al desenvolupament industrial, biotecnològic, digital i sostenible en empreses del territori». Dins del projecte d'Ocupació al Bages Industrial (OBI), l'Ajuntament de Manresa, comenta Cristina Cruz, «ha col·laborat amb la UPC en el foment de la realització de mestratges industrials i projectes d'R+D que volen captar perfils professionals capaços de fer recerca i desenvolupament a les pimes de la comarca, i també formacions sobre organització industrial». També hi ha establert un sistema de beques perquè l'alumnat «cursi el postgrau ENGIPLANT, en què aprèn, entre molts altres aspectes, a treballar la gestió de projectes R+D+I, i té una inserció assegurada del 100%».

Amb un caràcter més general, Xavier Gironès pensa que cal «incentivar la recerca de manera natural acostant els escolars als laboratoris i programes d'investigació perquè descobreixin els beneficis de la metodologia científica. Tot plegat amb projectes inclusius

que no discriminin per sexe ni raça». En aquest sentit, Gironès insisteix que «cal que les institucions facin bullir l'olla i *emplatin* coses interessants que interessin arreu del món». Entomant aquest mateix fil, Sara Borràs, subratlla que és important que s'articulin «processos de divulgació de la ciència a instituts i a la població en general, a través d'exposicions o amb ponències».

Estirant aquest mateix fil, des d'un vessant més institucional, el regidor d'Universitat i Coneixement, Josep Gili, exposa que, des de la regidoria, s'estimula una «relació i col·laboració estretes amb les universitats del territori. L'Ajuntament dinamitza el Campus Manresa i impulsa accions de suport i visibilització de la recerca que es fa a les universitats per fer créixer el municipi com a ciutat universitària, de recerca i d'innovació». Per altra banda, també es dona suport a l'ORCC i s'implica en les universitats perquè participin «en diferents projectes de ciutat i comarcals liderats per l'Ajuntament, com programes d'ocupació o empenedoria».

R+D a l'empresa

Per a Daniel Casellas, «és ben conegut i acceptat que la recerca és clau en la

competitivitat de les empreses. Un bon exemple és la situació actual marcada per la covid-19, on s'ha evidenciat la dependència manufacturera amb tercers països, fruit de la constant deslocalització productiva posant per davant el benefici econòmic a la capacitat d'adaptar la producció industrial a les noves necessitats sanitàries. L'R+D i les innovacions tecnològiques són la clau per afrontar nous reptes i generar infraestructures i coneixement per donar resposta als reptes futurs de la societat».

El Bages disposa d'una àmplia tipologia d'empreses (pimes i grans corporacions) i de sectors (automoció, miner, salut, metall-mecànic, etc.), descriu Daniel Casellas. «Moltes participen activament en projectes de recerca a nivell nacional i europeu. Val la pena destacar la col·laboració a nivell de la UE, ja que es tracta d'iniciatives que aglutinen socis de diversos països i són l'aparador perfecte de les capacitats tecnològiques del nostre teixit empresarial. Les acosten a noves tecnologies i innovacions, i possibiliten que estableixin contacte amb clients potencials i nous proveïdors».

Com s'apuntava anteriorment, al Bages, exposa la regidora Cruz, les empreses petites i mitjanes –les de menys de deu treballadors suposen més del 80% del total– «són el motor principal de l'economia». Per tant, «les accions que fem en matèria d'innovació han de tenir en compte aquest percentatge per entendre que les empreses d'aquesta grandària sovint focalitzen tota l'energia en les operacions internes per garantir la permanència al mercat».

Daniel Casellas destaca que, «en països veïns, és ben conegut que les inversions en R+D han de ser àgils i potents si es volen traduir en augments de la competitivitat industrial». I molt sovint, no hi ha prou suport i recursos per fer girar engranatges d'alt calibratge. Cristina Cruz certifica que «a les pimes, sovint els falta coneixement sobre noves tendències en tecnologia, economia i mercat, mitjançant les quals podrien descobrir oportunitats o adonar-se de problemes de fàcil solució a través de la investigació. Moltes empreses tenen dificultats per obtenir les dades necessari-

es per quantificar les oportunitats o els problemes que han identificat, fet que impedeix el càlcul dels costos i els beneficis de les activitats de recerca amb un mínim de fiabilitat».

Multinacionals

En contraposició, els noms de Macsa, Avinent o Ausa representen trajectòries d'indústries líders amb importants inversions en recerca i adaptacions constants a la demanda. El seu paper dins de les sinergies en el teixit empresarial i innovador és essencial. Albert Hidalgo, cap d'R+D d'Ausa, corrobora que a la seva empresa fan «més recerca i desen-

**Daniel Casellas, Eurecat:
«La recerca és clau en la competitivitat de les empreses. Les innovacions tecnològiques donen resposta als reptes futurs de la societat»**

volupament que no pas investigació. El llançament de nous productes i solucions innovadores és un dels puntals dins del pla estratègic per incrementar la facturació els pròxims anys. El departament d'R+D el formem unes 30 persones». Per una qüestió d'àmbit industrial, l'empresa té establertes relacions amb la UPC, per al desenvolupament de ginyes de caràcter mecànic, transició energètica, connectivitat, internet de les coses, etc. i amb Eurecat, com a facilitador d'elements d'innovació.

Hidalgo especifica que els seus esforços, a hores d'ara, se centren a afrontar «el gran repte europeu i mundial de reducció de gasos d'efecte hivernacle». Així doncs, «l'electrificació de les nostres màquines esdevé el gruix més gran dels projectes de recerca». Des de la fundació, l'any 1956, Ausa s'ha caracteritzat per estar a l'avantguarda de la indústria i avançar conjuntament amb les noves tendències de la societat. En aquest sentit, avui dia, «amb la velocitat amb què avança la tecnologia i la ràpida aplicació que en fa la nostra competència és totalment necessari disposar d'una àrea d'R+D potent», sentència Albert Hidalgo. De fet, fins i

tot «els productes més consolidats s'han de millorar constantment per aplicar-hi actualitzacions tecnològiques i aspectes de caràcter normatiu tant en temes de seguretat com d'emissions de gasos contaminants». Al marge, a Ausa estan especialment satisfets «del desenvolupament de transmissions pròpies per modular motoritzacions dièsel i elèctriques i del llançament de noves màquines amb conducció reversible».

Paral·lelament, a la mateixa comarca, com indica al seu web corporatiu, la història de l'empresa Avinent també està lligada a la innovació, especialment després de la reconversió, l'any 2006, en un referent mundial en implantologia i pròtesis dentals. Precisament, Anna Cortina, directora de QA&RA i Recerca, comenta que, en aquests moments, «els projectes de recerca que tenim en marxa estan relacionats amb la medicina personalitzada i la implantologia dental. Les tecnologies d'impressió 3D i l'oferta de nous materials han aportat una gran avenç en la medicina personalitzada i la millora en la qualitat de vida dels pacients». A l'empresa, hi ha un vincle entre els departaments de recerca i innovació, que actualment estan constituïts per cinc persones. Però la investigació traspasa els murs de la factoria amb col·laboracions amb institucions i universitats catalanes, espanyoles, d'Anglaterra i Alemanya.

Localment, hi ha establerta una triple connexió entre «Althaia, la UCC i la mateixa empresa, que permet establir sinergies en l'àmbit de la recerca», comenta Cortina. Al nostre país, Avinent té establertes col·laboracions amb la Universitat de Barcelona, amb una càtedra conjunta, i desenvolupa un projecte comú amb l'Institut de Bioenginyeria de Catalunya (IBEC). En el seu cas, els constants treballs de recerca faciliten l'obtenció d'un «reconeixement científic dels productes a l'hora de presentar-los als clients. Alhora, es garanteix que compleixin tots els requeriments de regulació clínica establerts legalment. L'aval científic està molt ben valorat pels nostres clients, tant en l'àmbit hospitalari com en el de la clínica dental». En aquest cas, acaba dient Anna Cortina, «els esforços dedicats a recerca i innova-

Els estudis en Ciències de la Salut s'han enfortit amb la unió d'esforços entre la FUB i la UVic que compten amb l'Hospital de Sant Joan de Déu com a gran 'banc de proves'.

ció es reflecteixen en una millora de la qualitat de vida dels pacients».

Cristina Cruz entén que «és important comptar amb les empreses grans, que juguen un paper essencial en l'atracció de talent». I afegeix que «per a les empreses consolidades, amb recursos i estructura, una manera d'innovar pot venir de col·laboracions estratègiques amb *start ups* àgils i atrevides». Albert Hidalgo precisa que «encara que AUSA és un empresa fortament internacionalitzada pensem que, històricament, tant els proveïdors industrials com les institucions de la comarca cobreixen bona part de les nostres necessitats». Cruz insisteix que «la col·laboració entre empreses de nova creació i pimes ja existents o grans empreses és una combinació que acostuma a ser guanyadora». Aquesta dinàmica és la que es pretén engegar des de la regidoria que encapçala. El CEDEM (Centre de Desenvolupament Empresarial) «està treballant amb programes per identificar i donar suport a aquestes *start ups* amb programes com Accelera i CEDEM+, i també en la creació d'una xarxa de *business angels* o l'impuls dels premis Gest!, que creen valor emprenedor al territori».

Salut

En un futur, a la Catalunya Central, el creixement de les relacions entre els diferents agents de recerca i transferència de coneixement i els centres sanitaris i assistencials fa preveure un creixement de projectes. I no cal oblidar, com apuntàvem, els estudis en Ciències de la Salut que s'han enfortit amb la unió d'esforços entre la FUB i la Universitat de Vic que compta amb l'Hospital de Sant Joan de Déu, un dels més importants de la xarxa catalana, així com els serveis sanitaris gestionats per Althaia com a nuclis essencials per a l'ensenyament de les pràctiques mèdiques i sanitàries i, alhora, com a grans *laboratoris* per a la vertebració de projectes d'R+D.

Actualment, assenyala Gemma Cuberas, «les principals línies de recerca que es duen a terme a Althaia estan liderades per professionals de la salut: metges, infermeres, fisioterapeutes, psicòlegs, farmacèutics, biòlegs, etc.». Les especialitats mèdiques que aborden són diverses i tenen a veure, continua dient Cuberas, «amb el diagnòstic del càncer de còlon, les teràpies respiratòries en pacients crítics, la recuperació en salut mental, la rehabilitació cardíaca, les alteracions de conducta, la cronicitat, la promoció de l'autocura i apoderament del pacient, la utilitat dels marcadors tumorals en la patologia neoplàsica, les malalties autoimmunes relacionades amb la gestació o l'adequació de l'atenció als serveis d'urgències, entre moltes d'altres».

Conjuntament amb la indústria farmacèutica, a Althaia també s'hi porten a terme «estudis de recerca d'oncologia,

hematologia i nefrologia d'especial rellevància perquè, a part d'avançar en el coneixement de les malalties, permeten que els pacients accedeixin a tractaments innovadors, alhora que se'n calibra l'impacte en la nostra població». Com a conseqüència dels temps que vivim, explica Cuberas, «hi ha hagut un important creixement de la recerca orientada a conèixer la covid-19, impulsada i/o participada per diferents professionals de la salut, de forma transversal, d'àrees com reumatologia, hematologia, cirurgia, traumatologia, medicina interna, medicina intensiva, farmàcia, salut mental, dermatologia, etc.».

La recerca és un dels eixos estratègics d'Althaia i també d'una empresa d'àmbit ben diferent com AUSA. «És una talaia», continua explicant Gemma Cuberas, «que ens permet avançar en el coneixement i aplicar eines i tractaments que milloren la pràctica assistencial i, en conseqüència, tenen una repercussió directa en els pacients i la població en general». Per això, des de fa anys, «la fundació compta amb un equip de professionals dedicats específicament a donar suport al personal investigador». Sovint, la càrrega assistencial esdevé la principal limitació a l'hora de fer recerca, ja que resta molt de temps. Tot i això, «la gran majoria d'especialitats tenen professionals que participen en projectes, fan tesis doctorals o coordinen línies de recerca. Per potenciar la recerca, cada vegada més, Althaia es presenta a convocatòries de finançament que permeten que l'investigador s'hi pugui dedicar de manera més exclusiva».

• PANCARTES PUBLICITÀRIES • VINILS ADHESIUS • IMPRESSIÓ GRAN FORMAT • RETOLACIÓ VEHICLES

Jorbetes 40-42 • 08241 Manresa • T 93 876 84 58 • retols@porquetprat.cat

Jordi Cumplido

Des de Belgrad

«Ara Sèrbia és capdavantera en estratègia de vacunació a tot el món. Hi tenim vacunes yankis, britàniques, russes, xineses... i aviat la cubana»

a poc més d'una dècada, en la meua innocent postadolescència, em vaig començar a sentir irresistiblement fascinat per l'atàvica complexitat dels Balcans. Aquella curiositat de periodista i d'historiador em va portar algun temps

després a Dubrovnik, a Mostar, a Sarajevo, a Novi Sad, a Priština, a Tirana i a Herceg Novi. I al final de tot, a Belgrad, on fa sis anys vaig començar a construir una nova vida, que és la que visc avui. Aquí, envoltat de serbis i rodejat de llibres, he quedat atrapat pel realisme màgic d'una terra dura i amable, i per aquella voluntat de saber que encara no he perdut. A Belgrad treballo com a periodista per un mitjà digital, *Catalunya Diari*, i dedico el meu temps lliure a la investigació historiogràfica. Quan vaig arribar-hi, un plujós 22 de setembre de 2014, sol i sense conèixer ningú, el primer que vaig fer va ser aprendre l'idioma. I a força d'aprendre'n la gramàtica i la lletania popular, m'he acabat capbussant en la seva literatura i en les fonts històriques que em permeten aprofundir en l'estudi del passat. En aquests sis anys he escrit un llibre inèdit, *La transició fallida a Sèrbia*, i estic a poques pàgines d'enllestir-ne un altre, *Iugoslàvia, la revolució dels pobles*, que espero que pugui veure la llum molt aviat. I entremig articles, i assajos, i experiments i lectura per obligació i perquè sí, per aquesta passió que s'ha convertit en una inèrcia.

En aquesta etapa de la meua vida, a voltes apassionant i d'altres soferta, no he perdut la meua connexió amb Manresa, que és i serà sempre la meua llar, el meus orígens, la casa dels meus pares i els carrers de la meua gent. A Manresa vaig créixer i em vaig convertir en el que soc. A Sèrbia hi he projectat el que volia ser, i el que espero ser algun dia. Però en aquesta connexió entre passat/certesa i futur/incògnita s'hi intercala un present ambigu, d'allà i d'aquí, que va de les arrels fins a les branques. De Manresa en vaig i en vinc, com un migrant perpetu, i quan hi soc m'hi reafirmo, i quan no hi soc m'embraga l'enyorança, i sé que tinc un lloc on tornar. Suposo que és això, allò que en diuen

Jordi Cumplido Mora davant la catedral de Sant Sava, a Belgrad, des d'on treballa com a periodista

manresanisme. L'últim viatge d'aquest pont aeri va ser el 3 de març de 2020. Després, ja sabeu, el gran terrabastall. A Sèrbia he viscut 365 dies i algun més de pandèmia i confinaments. Bé, de confinaments pocs. Aquí la cosa ha anat d'una altra manera, i m'ha ajudat a entendre una mica més aquest enorme contrast entre l'Espanya/Catalunya cosmopolita, oberta, massificada, turística, i per tant sensible a la propagació supersònica del virus, i la Sèrbia encara closa, aïllada, immòbil i per tant resistent als contagis. De confinament, pròpiament, no n'hem tingut. Algun toc de queda i comerços tancats. Poc més. Bo i amb tot, no he deixat mai de mirar amb angoixa cap a Manresa, cap a Catalunya, amb l'ai al cor per la salut dels meus. Ara Sèrbia és capdavantera en estratègia de vacunació a tot el món. Hi tenim de tot. Vacunes yankis, britàniques, russes i xineses. I diuen que aviat arribarà la cubana! Potser sigui una lliçó del poble serbi, en tota la seva humilitat, arreu del món: més pragmatisme i menys politiqueig. Benvingut sia si això em permet recuperar aviat la connexió Belgrad-Manresa. Mentrestant seguiré llegint i escrivint sobre els Balcans, i potser això sigui el secret per no haver defallit encara.

El Puig d'Aguilera

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

A

quest paratge es troba situat a l'Anoia, però molt a prop del Bages i del Geoparc de la Catalunya Central, a cavall dels termes municipals d'Òdena i de Castellolí. Tot i així, l'accés més senzill, cal fer-lo des de Maïans, nucli de Castellfollit

del boix. Aquest indret es situa, doncs, a menys d'1,5 km del Bages i del Geoparc de la Catalunya Central. Geològicament és força interessant, per la seva estructura; però també ho és per la seva situació. Fonamentalment es tracta d'un complex escull coral·lí, amb diversos esculls superposats. Alhora, ocupa una posició molt enlairada i és un extraordinari punt d'observació de diversos indrets de l'Anoia i de les zones meridionals de la Catalunya Central

El Puig d'Aguilera constitueix un important aflorament de calcàries coral·lines, similar al de la Tossa de Montbui, situada a la mateixa comarca. Es tracta d'unes calcàries semblants a les que trobem a diferents indrets del Bages (i del Geoparc de la Catalunya Central), fonamentalment a les Coves del Toll. Aquí, aquestes calcàries estan més elevades que les zones properes. Des del Puig d'Aguilera, es poden veure bé el Bloc de Garraf (situat a la Serralada Litoral Catalana), la Serra de la Fembra Morta (situada a la Serralada Prelitoral, prop de Piera), Montserrat i el Montcau (situats als Altiplans Meridionals de la Depressió Ge-

ològica de l'Ebre), entre molts altres indrets. Aquestes calcàries coral·lines, d'aspecte nodulós, són molt fossilíferes. S'han format durant l'Eocè Mitjà, entre els quaranta-cinc i els cinquanta milions d'anys. Es troben situades dintre de la Depressió Geològica de l'Ebre (o Conca Geològica de l'Ebre). S'hi accedeix per diversos corriols i per una pista que surt prop de Maïans, de la carretera C-37z, que uneix Igualada amb Manresa, a través d'Òdena.

Nom del paratge. El Puig d'Aguilera. **Situació geogràfica.** Termes municipals de Castellolí i Òdena (Anoia). **Situació geològica.** Aquest relleu forma part de la Conca Geològica de l'Ebre, tot i trobar-se topogràficament enlairat en ser constituït per nivells carbonatats més resistents a l'erosió que no pas la resta de materials dels voltants. **Procedència del nom.** De la paraula llatina *aquilaria*, que ens vol indicar que és un lloc on nien les àguiles. **Importància geològica.** És un indret molt important, de cara a conèixer la paleogeografia de la Catalunya Central. Es tracta d'un escull coral·lí proper a la costa d'un continent que tenia situat al Sud; mentre que el mar ocupava aleshores la major part de la superfície actual de l'Anoia i del Bages. En aquell moment hi havia un clima subtropical. Probablement es trobava en una latitud similar a l'actual de l'Estret de Gibraltar. **Materials geològics.** Els materials que formen els indrets més elevats del Puig d'Aguilera són fonamentalment carbonatats. **Edat de formació.** Aquests materials carbonatats són cenozoics. I es van formar durant l'Eocè Mitjà. Tenen una antiguitat d'uns 45-50 milions d'anys, aproximadament. **Curiositats.** El Puig d'Aguilera constitueix un dels cent cims que va establir la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. Al seu cim, d'uns 626 metres, hi ha un Vèrtex Geodèsic. Prop d'aquest, hi havia un centre d'operacions militar de l'exercit de la República, que per desgràcia es troba ara totalment enrunat. Aquest indret no forma part actualment del Geoparc de la Catalunya Central, però amb la possible incorporació futura d'Òdena en seria un interessant mirador.

Renaturalització

Ignasi Cebrian

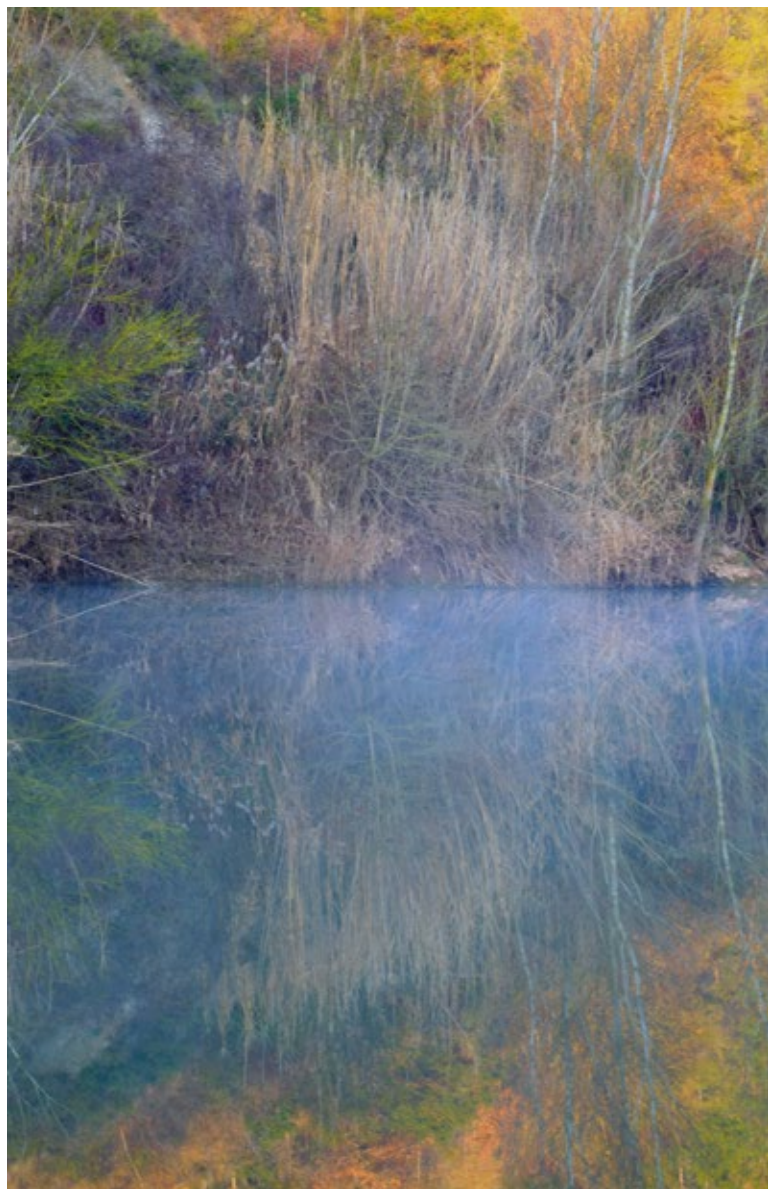
Ara sembla que s'ha posat de moda renaturalitzar, en anglès *rewilding*. Ja fa anys que se'n parla. L'ecologista David Foreman membre i fundador, el 1980, del grup ecologista Earth first! el va usar per primer cop l'any 1990. Feia referència a la

pèrdua d'espècies i hàbitats. Més endavant, l'any 1998, des de la biologia de la conservació, el terme seria definit pels biòlegs Michael Soulés i Reed Noss. La renaturalització eren un seguit de metodologies centrades en el manteniment o reintroducció de les poblacions d'espècies clau, principalment depredadores o carnívores, i també la no fragmentació del hàbitats i grans corredors biològics per on es poden moure. La filosofia que hi havia al darrere era de tornar a l'estat primigeni grans extensions de natura antropitzada o malmesa.

Imaginem-nos un espai on no hi ha cap comunitat d'éssers vius, per exemple una illa volcànica de nova formació. Al llarg del temps, hi haurà un augment de la biodiversitat fins a arribar a un màxim que ja no es podrà superar, l'ecosistema arribarà a la seva maduresa. Aquesta transformació és la successió ecològica. Ara imaginem-nos que els humans –o d'altres pertorbacions naturals: nevades, secades...– comencen a fer de les seves reduint la biodiversitat. Si marxéssim de l'illa es desenvoluparia un nou creixement de la biodiversitat i començaria una nova successió anomenada secundària que no portaria mai a l'ecosistema primigeni, a l'ecosistema madur.

Per tant, tenint presents els arguments que ens aporta la ciència ecològica, no podem retornar a l'estat primigeni qualsevol tros de natura antropitzada. Qualsevol ecosistema afectat per un impacte extern difícilment tornarà a l'estadi originari amb metodologies de renaturalització. Però ens hi podem aproximar, això sí. Caldrà veure si la renaturalització ha de *copiar* els ecosistemes que hi havia en el passat abans de qualsevol intervenció humana, els anomenats madurs, o els antropitzats al llarg de la història.

Pot semblar, però, del tot absurd voler renaturalitzar un ecosistema quan, en trenta anys, l'ecosistema que hi hauria d'haver, sigui madur o antropitzat, no existirà. N'hi haurà un de ben diferent per l'impacte imperceptible del canvi climàtic.

Tram del riu Llobregat proper als Tres Salts

En uns quants anys, la biodiversitat que forma part del nostres ecosistemes serà totalment diferent a l'actual: la pujada de temperatures globals farà que els organismes que hi visquin siguin els més resistents a la sequera i a temperatures altes. Simplificant molt: els alzinars tendiran a ser matollars.

«A Bogotá, en una manifestació, em van caure quatre policies al damunt. Vaig acabar a l'hospital amb deu punts al cap»

ORIO SEGON TORRA

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Fotògraf. Format a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya i especialista en fotografia documental, ha reflectit des de vivències de nens i nenes de carrer al Brasil, als camperols a Colòmbia o una tribu indígena a Darién. Ha viscut la violència policial a Bogotà i la dura realitat d'Hondures. Amb *Joves patriotes* va obtenir el 2014 premis a Nova York i Lodi. La crua realitat de les mines de Geòrgia gairebé li fa abandonar la fotografia.

El teu oncle t'influeix en la voluntat de ser fotògraf professional?

—La família ha viscut molt la fotografia i l'oncle Joan especialment. Recordo llargues estones a casa dels avis, en una habitació petita amb molta gent, tot mirant diapositives estirats a terra. Aquest fet m'ha marcat força. Tant el pare com el tiet passaven les diapositives de les vacances o sortides, amb molt sentit de l'humor. El so del projector, la calor, ens donaven una sèrie de sensacions associades a la fotografia. La influència del tiet Joan és sobretot compartir el criteri fotogràfic. El fet de tenir algú

en el mapa que tenia una forma molt creativa de treballar i utilitzar la fotografia em va portar a un aprenentatge per relació. El veia experimentar, per exemple, amb les càmeres fosques...

—Què vas aprendre a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya?

—Bàsicament, a saber posar les bases de la fotografia. Una mica seria com l'obtenció del carnet de conduir. A la pràctica es condueix molt diferent de com ens han ensenyat, però és necessari aprendre per poder començar.

—Com definiries la fotografia documental?

—És un xic més àmplia que el fotoperiodisme, que està molt associat a la

notícia. El que és noticable gairebé no ho he treballat. La fotografia documental és la més àmplia de totes perquè es basa en fets reals, des d'un vessant d'autor o del fotoperiodisme. Ara bé, tota fotografia és subjectiva perquè des del moment que estem enquadrant ja retallem la realitat. Hi ha un llenguatge més subjectiu i un altre de més objectiu, de manera que els darrers anys m'he sentit artista entre els fotoperiodistes i fotoperiodista entre els artistes. Ara no sé què em sento. Al final, es tracta de mirar enfora per explicar el que hi ha dins. Han de conviure els dos elements.

—Com va anar el reportatge sobre la mineria a Sallent?

—Vaig treballar una mica el tema i em vaig adonar que teníem una muntanya que desconeixia. Vaig anar-hi caminant pel dret amb la càmera i en arribar dalt, vaig veure un espectacle brutal. En aquells moments era com un desert absolut, amb tonalitats molt clares, amb Montserrat al fons. Es generava un paisatge tan bonic com pervers. Vaig entendre que la fotografia era una bona manera per explorar el món i després mostrar-lo.

Brasil i Colòmbia

—Com va anar el viatge del 2006 al Brasil i Colòmbia?

—Va ser un bon aprenentatge en un context on no havia esclatat la bombolla immobiliària i em semblava que vivíem en un món ple de comoditats, però no érem del tot feliços. Necessitava trencar aquesta bombolla. Dormia en albergs i vaig conèixer d'altres realitats, com els nens i nenes del carrer, a Brasil. Vaig començar per Rio de Janeiro recorrent tota la costa fins arribar a Belém, on desemboca l'Amazones, que vaig recórrer fins a Manaus amb transport públic. Em vaig implicar en diferents projectes com el de *Sense carrer*, durant dos mesos i mig a Fortaleza, on hi ha molts desequilibris econòmics. Vaig fer poques fotos perquè la realitat superava la ficció. Compartíem estones amb aquells nois que dormien de dia i es buscaven la vida de nit. Estava dins d'una ONG que es deia Coromins, amb cinc educadors més. Abans de sortir els donàvem un àpat, jugàvem una mica a futbol perquè els baixés la droga i parlàvem de les situacions més crítiques. Vaig aprendre que jutjar persones que han viscut situ-

acions extremes de pobresa i exclusió sovint és revictimitzar-los i no ajuda a resoldre el problema d'arrel.

—Com va ser l'experiència de Colòmbia?

—Hi vaig arribar amb avió des de Brasil i m'hi vaig estar mig any. M'implico amb una altra ONG, International Peace Observatory, fent acompanyament internacional als camperols de Colòmbia que es veien amenaçats sobretot per l'exèrcit que els acusava d'insurgents. Des de l'IPO els acompanyàvem a les reunions perquè no tinguessin problemes a l'hora de moure's pel territori en l'intent d'organitzar-se, en un context on les guerrilles es movien pels camps de la zona. L'actuació de l'exèrcit era indiscriminada: qualsevol dissidència era titlada pels militars d'insurgència, de formar part de les guerrilles. A més, hi havia una total connivència entre l'exèrcit i les estructures paramilitars en aquests territoris. Actualment encara hi ha molts líders polítics i sindicals o periodistes que són assassinats.

—Vas tenir contacte amb indígenes?

—Sí, sobretot a la zona del Darién, una província de Panamà, molt a prop de Colòmbia. Va ser una experiència impressionant. Són 102 comunitats indígenes i de la que més puc parlar és una que es diu Embera wawnaa. Vaig tenir la sort de conviure-hi una setmana, amb una brigada que pretenia donar el punt de vista dels habitants de la regió davant del fet que la carretera panamericana tenia previst passar per la zona. Aquestes decisions es prenen des dels despatxos de multinacionals que no respecten la seva manera d'entendre la vida, que per mi és molt més rica. Aquella setmana em va marcar profundament: en bellesa i humanament, fins al punt que quan vaig tornar a veure asfalt, gairebé plorava. Una setmana de contacte profund amb ells em va servir per entendre que no anem bé. Feien

una vida senzilla basada en la pesca, la caça i el cultiu comunitari amb una jerarquia pròpia consensuada.

—A Barcelona, què va passar amb el projecte Badajoz 112?

—Vaig voler documentar de prop com era la vida dels immigrants subsaharians a Barcelona fins que em vaig adonar que fotografiar-ho estava més al meu servei que al seu. Estava clar que aquelles 170 persones no volien donar-ho a conèixer i vaig fer un pas enrere: el projecte va quedar inacabat el 2011. Els preocupava molt l'autoimatge que podien donar perquè si es donava a conèixer les condicions en què vivien deixaven de tenir la nau on s'allotjaven, ja que a l'Ajuntament li interessava que el tema no es mogués gaire. Quedava clar que ells podrien perdre el seu dret a l'habitatge i molts preferien mantenir la ficció de fer veure que tenien una bona vida a Barcelona, de cara a la seva família.

—Com va anar el projecte *Fals positiu* a Colòmbia?

—Fa referència a la població civil assassinada per organismes estatals, simulant que eren membres de les guerrilles. *Fals positiu* és el nom que s'assigna als militars que cobraven incentius i tenien dret a vacances per les baixes de guerrillers en combat. En alguns dels casos més perversos van agafar joves marginals de la perifèria de les ciutats i els feien passar per guerrillers per tal de tenir dret als incentius. Durant mig any, amb els contactes que ja havia fet el 2006, vaig explicar les extralimitacions i la violència pròpia de l'Estat. Se'n parlava en certs sectors, però no era públic. Calia remarcar sobretot la connivència de l'estat amb les forces paramilitars. Era un cas molt dolorós que em va portar a seguir víctimes dels crims estatals per fotografiar-les i participar en algunes de les seves accions. Més endavant, vaig assistir a alguns esdeveniments sobre

el tema, com a la Farinera del Clot de Barcelona. Es van fer exposicions de divulgació dins del sector de les ONG de cooperació catalanes, com el centre cultural de la Casa Golferichs de Barcelona.

—Vas patir personalment la violència?
—En la manifestació de l'1 de Maig de 2010, a Bogotà, vaig veure com un grup de policies estaven colpejant durament un noi. Sense pensar-m'ho vaig agafar la càmera i vaig començar a prendre fotografies, amb l'objectiu de deixar testimoni gràfic i poder identificar els agressors. Tot i estar acreditat, ja que era el primer dia que em posava el braçilet de prem-

«La dramatització de la misèria humana i la banalitat de la societat de l'espectacle són dues cares de la mateixa moneda»

sa, em van caure quatre policies al damunt, em van tirar a terra, em van donar puntades de peu i un cop de porra al cap. Vaig acabar a l'hospital amb deu punts al cap i la policia em va interrogar.

Hondures

—Com va sorgir el projecte *El somni de despertar dona*?

—Treballava entre dotze i catorze hores diàries fent publicitat i em va telefonar un amic refugiat d'Hondures a qui l'havia trucat l'expresident Mel Celaya, que preparava el seu retorn al país des de l'exili. Em va demanar d'acompanyar-lo a canvi de pagar-me el bitllet. Era d'un dia per l'altre, però hi vaig anar. Vaig cobrir el retorn des de l'avió presidencial, amb molta gent que l'esperava, però finalment no es va poder postular com a president. Em vaig interessar pel tema del col·lectiu transsexual i el vaig cobrir amb un seguiment de la vida al carrer a través de les organitzacions de Tegucigalpa. Es tracta d'un col·lectiu amenaçat fins al punt que vaig quedar amb una noia, Jessica, que just l'endemà vaig saber que un client havia atropellat. No és una anècdota: les xifres d'agressions són esgarrioses. Vaig traçar vincles amb Hondures, país que em va marcar profundament, tot i que traspua poca esperança. A la seva vida quotidiana viuen del que en diuen el *rebusque* del dia. Amb alts índexs de violència, bandes criminals, violència interfamiliar i sobretot la corrupció del govern molt influenciat pels EUA.

—El 2013 hi tornes. Com és el projecte *Mares adolescents*?

—Neix de la pregunta de què passa dins de les famílies en un context on la violència es fa tan evident. Em vaig adonar que joves mares donaven a llum criatures en plena pobresa, que a la vega- da tindrien fills molt precoçment i, en molts casos, sense la figura paterna.

—*Arrossegar* i *Gallecs* centren la teva activitat fotogràfica el 2012?

—La intenció era fer unes vacances fotogràfiques per documentar la vida profunda gallega des d'una certa ironia, perquè necessitava respirar una mica.

Arrossegar va ser l'experiència de tres dies seguits en un vaixell d'arrossegament convivint amb els seus pescadors.

—El 2013 fas uns retrats sobre els salts de plens de la Patum de Berga...

—Sí, i tant! Vam muntar in situ un estudi per fotografiar els plens de Patum. Va ser una feina conjunta molt interessant amb el fotògraf manresà Marc Sixto. Els fotografiàvem instants abans i després del salt i vam estar molt contents del resultat. Eren fotos molt icòniques que vam exposar al carrer. Però els responsables del Patronat de la Patum no hi van saber veure el valor. Tot i que m'hi reconec, forma part del passat: m'agrada cuidar la motivació de cada moment.

—Com valors que a partir de 2013 estigui prohibit a l'Estat gravar i difondre imatges de la policia en «acto de servicio»?

—És clar que hi ha una asimetria entre el que es permet gravar a uns i altres. Mentre la policia en un desallotjament porta càmeres i pot gravar el que vulgui, els professionals de la comunicació sovint no poden exercir lliurement el seu dret a representar la realitat.

'Joves patriotes'

—El 2014 és el teu gran èxit amb els *Joves patriotes*, en un campament d'Hongria. Com va anar?

—És el projecte documental en què més m'he implicat. Vaig anar a con- viure una setmana en un campament militar vo- luntari de nens i adolescents, tot i que

molts hi anaven obligats pels pares. Era una manera d'expressar un convenciment viscut en primera persona: l'impacte emocional de viure situacions d'autoritarisme, patriotisme i patriarcat. Era l'antítesi del que jo considerava sa, de manera que fotografiar-ho va ser una forma de reflectir-ho. Van sorgir imatges que esquerdaven aquesta figura masculina i insinuaven el sorgiment d'una extrema dreta tan present avui dia. Amb l'actual govern hongarès seria impossible fer-ho. Va rebre premis d'una galeria de Nova York i del festival de Lodi, a Itàlia, dedicat a la fotografia ètica. També es va exposar a Finlàndia, Geòrgia, Itàlia, Portugal i per l'Estat espanyol, ja que em va obrir el circuit d'exposicions i va ser una experiència agradable.

—Com està el projecte *La ciutat insòlita*?

—Són imatges de la ciutat, estridents, abstractes i fetes de nit, que no he publicat mai. Al seu moment, m'ho vaig prendre com un joc. Han quedat al ca- laix dels esbossos.

Cursos

—Des del 2008 intensifiques les classes pràctiques de diversos cursos?

—Treballant tant en publicitat vaig desenvolupar molt les eines de Photos- hop i les he fet servir força, fins al punt que encara ara, en soc professor online. D'altres cursos transiten entre la incer- tesa i el no saber. Per poder-nos expres- sar, abans necessitem passar pel buit.

—El 2015 tens una profunda crisi i gai- rebé abandones la fotografia. Què va passar a Geòrgia?

—Que la fotografia va esdevenir per a mi més una frontera que em sepa- rava de l'experiència que un pont per viure-la amb més profunditat. Quan vaig viure de primera mà aquell con- flicte, davant de situacions insòlites i fotogràficament interessants, no vaig sentir l'impuls de captar la imatge. La dramatització de la misèria humana i la banalitat de la societat de l'espectacle són dues cares de la mateixa moneda. Admiro aquelles persones que, mitjan- çant la fotografia o altres canals, arri- ben a transcendir-ho mostrant, des de la sensibilitat, tant la fragilitat de l'ésser humà com el seu potencial. El futur és incert. Vaig decidir escoltar la remor dels dubtes i acceptar la transformació que aquests em podien aportar.

—El 2020 arriba la covid. Com portes el confinament?

—N'estic molt agraït pel que m'ha suposat de canvi de valors. Necessitem passar per la commoció, perquè estem massa acostumats a la comoditat i al confort, que ens impedeixen viure el potencial que tenim. Però en som poc conscients. La commoció forma part d'una curació necessària per poder regenerar la societat. Com diu el filòsof Josep M. Esquirol, hem perdut la capacitat de commoure'ns. Em commoc mirant les obres de Jaume Plensa, veient un documental, seguint una obra de teatre o amb una lectura periodística o un assaig. Penso que hem d'optar pel bé comú, amb una mirada més comunità-

ria i menys individual. El que em beneficia a mi, ho fa també a la resta? La pregunta és important, per adonar-me'n i amb el temps anar-ho canviant. Malgrat l'individualisme dominant, crec que la nostra mirada hauria d'anar a recuperar el vincle social, entre veïns, per organitzar-nos per fer coses en comú.

—Quin paper hi juga la publicitat?

—Forma part de la hipnosi col·lectiva actual i ens ha causat molt dolor. Atorga premis i incentius, però programa les nostres accions: no actuem deliberadament, sinó que ho fem sota condicionament. Soc conscient que una meva part fa divulgació i publicitat, però si em puc permetre evitar-la per

fer coses més alineades als meus valors ho faré. Per dignificar la nostra ciutat i el nostre territori no ens hauríem de deixar endur gaire per aquestes seduccions. Penso que hem de fer unes ciutats més humanes, que posin la vida al centre per afavorir les persones.

—La contemplació reflexiva és fonamental?

—Tant de bo tingués temps per fer-ne. M'adono que després d'èpoques més interiors, de cop i volta, es brota cap enfora. Tinc una necessitat de diàleg entre la contemplació (per refrescar i regenerar) i l'acció. M'agradaria poder disposar de més temps i compromís per contemplar.

el perfil

riol Segon Torra neix a Manresa el 16 d'agost de 1981. De pares manresans, l'Ignasi, ara jubilat, havia estat mestre i molts anys implicat en les escoles Mi-

on-Puigberenguer i l'institut de Moià. La Roser, també jubilada, era metgessa a Salut Pública. El seu germà Bernat treballa a Creu Roja de Berga en l'àmbit de l'acolliment de refugiats. Després de la llar d'infants Pícarol va passar a l'escola Flama, on va estudiar fins a vuitè. Tot seguit va fer l'ESO al Guillem Catà, i el batxillerat tecnològic. Després va estudiar *telecos* un parell d'anys, però no li va agradar «gens ni mica». Decideix posar-se a treballar com a retolista amb Pere Porquet. Al cap de dos anys s'apunta a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, on es diploma el 2003. Després hi va fer classes com a professor, fins fa poc. El 2004 s'introdueix en el fotoreportatge, que defineix com a fotografia documental. S'hi integra de ple amb un treball sobre la mineria a Sallent. S'especialitza en cursos vivencials i intensius, en tallers de fotografia documental. A la Fundación Santa Maria de Albarracín va participar amb 200 fotògrafs més en unes jornades de fotografia i periodisme. Li venen ganes de viatjar, però li falta el finançament. Així que decideix treballar en diversos oficis de manera força precària fins que el 2006 pot fer el viatge que tenia en ment: un any amb motxilla cap al Brasil, Colòmbia, Equador, Perú i Bolívia.

De retorn a Manresa es posa a treballar en temes de publicitat amb el fotògraf Miquel Liso, que aleshores tenia la botiga al carrer Nou: «La publicitat m'ha servit per poder treballar en la fotografia cada dia i obtenir diners per poder fer projectes». Fa encàrrecs comercials, fotogràfics i de postproducció per a l'empresa Vista diferent. S'hi va estar vuit anys i anava combinant aquesta feina amb viatges, projectes i exposicions. El 2009 participa en el projecte *Badajoz 112* (un carrer de Barcelona), on tracta sobre les fàbriques ocupades per immigrants subsaharians, que el 2011 deixa inacabat. El 2010

retorna a Colòmbia amb el projecte *Fals positiu*. El 2011 se'n va a Hondures on realitza el projecte *El somni de despertar dona*. Hi retorna el 2013 amb *Mares adolescents*, exposició que es va poder

veure a la Sala Plana de l'Om de Manresa, amb col·laboració de la Taula d'Arts Visuals. Un any abans havia fet a Galícia els projectes *Gallecs* i *Arrossegar*, i també *El club de lluita* a Barcelona. Imparteix un taller de fotografia documental d'autor al Pa-ta-ta festival de Granada i un altre de retrat a la facultat llatinoamericana de ciències socials de Quito. El 2015 se'n va a Geòrgia per fotografiar aquelles coses que la societat no vol veure, en un entorn molt hostil, a les mines de níquel de Chiatura, obertes per Stalin, «instal·lacions que estan exactament igual actualment». Va intentar fer-hi un reportatge, però «no vaig sentir l'impuls de fer la foto que havia tingut anteriorment». Surt de la crisi gràcies a Quim Moya, amb el projecte *Presentes de Tàrraga*, on els participants es feien fotos a ells mateixos i «nosaltres enganxàvem les imatges de grans dimensions a les parets de la ciutat durant les festes». Fa un *reset* i comença una nova relació, «més sana», amb la fotografia, més de llenguatge i comunitària. Agafa un nou sentit, passa a fer tallers i es forma en teràpia Gestalt. El 2017 és convidat per Pep Escoda i l'Ajuntament com a fotògraf a les festes de Santa Tecla a Tarragona que va donar pas a l'exposició *L'evidència suggerida*. Actualment treballa per posar el llenguatge artístic al servei de la cohesió comunitària en tres obres: amb la cooperativa Còdol Educació, sobre l'impacte de les petroquímiques al Camp de Tarragona; *Només d'anada*, amb el Museu de la Vida Rural, sobre migracions, a l'Espluga de Francolí, amb Quim Moya i Quim Torras; i ha acabat d'enllestir el mural efímer de la Casa Caritat de Manresa, de 84m², amb Joan Herbera i Marta Genís, sobre la necessitat d'abraçar-nos.

Ja tens la llum!...

Germinà brusc un impuls d'alegria
El món sencer no et cabia a les mans.
«Sóc el camí feraç que ennobleix l'alba».
Talment el déu que balla i riu, fulgent
T'exaltaves amb corona solar.

(Dibuix: Antolina Vilaseca - Text: Lluís Calderer)

El jo i el joc passat a màquina de Claudi Montañá

El periodista i poeta Josep Maria Ripoll recupera una àmplia selecció d'articles del manresà Claudi Montañá a *Estoy hablando de mi generación. Artículos 1972-1977*. Escrits en temps il·lusionats i convulsos, els textos de Montañá retraten amb nervi i personalitat l'*underground* d'aquells anys.

Joaquim Noguero

Anys setanta. El pas dels seixanta als setanta. L'esperit beatnik dels cinquanta i l'aire hippie dels seixanta com a compromís pendent. Música de rock. Els cants de la commoció. Luc Godard rodant amb els Rolling Stones a *Sympathy for the Devil*. «La caméra dans la rue», sisplau. El *pop* com la lírica estripada d'uns temps que s'obrien a tot. Aires de *free-jazz*, de variacions multiplicades, de canvi i transformació, de notícies enganxades al mig de *collages* d'art i de novel·les i de còmics. David Bowie, l'home de les mil cares. Disfressar-se per ser autèntic. També la prosa. Vestir diferent per bastir temps nous. La sopa del Pop Art. Zeleste i la música Laietana. Jordi Sabatés, Pau Riba i Sisa. *Oh, benvinguts, passeu, passeu* per pàgines que són com cases perquè hi entri tothom. La contracultura de l'*underground* «como forma de supervivencia», que deia un article dedicat a Picarol. De súper VIVÈNCIA, doncs. De vida multiplicada, de dissenys de llibertat. La comuna de la Dharma i més i més companyonia i moltes, moltes, cançons, que parlen d'un, que canten el que llavors passava, el que podia interessar a un jove inquiet. «Están hablando de mi generación», diu Claudi

Montañá en un article d'octubre de 1974 a la revista *Nuevo Fotogramas*.

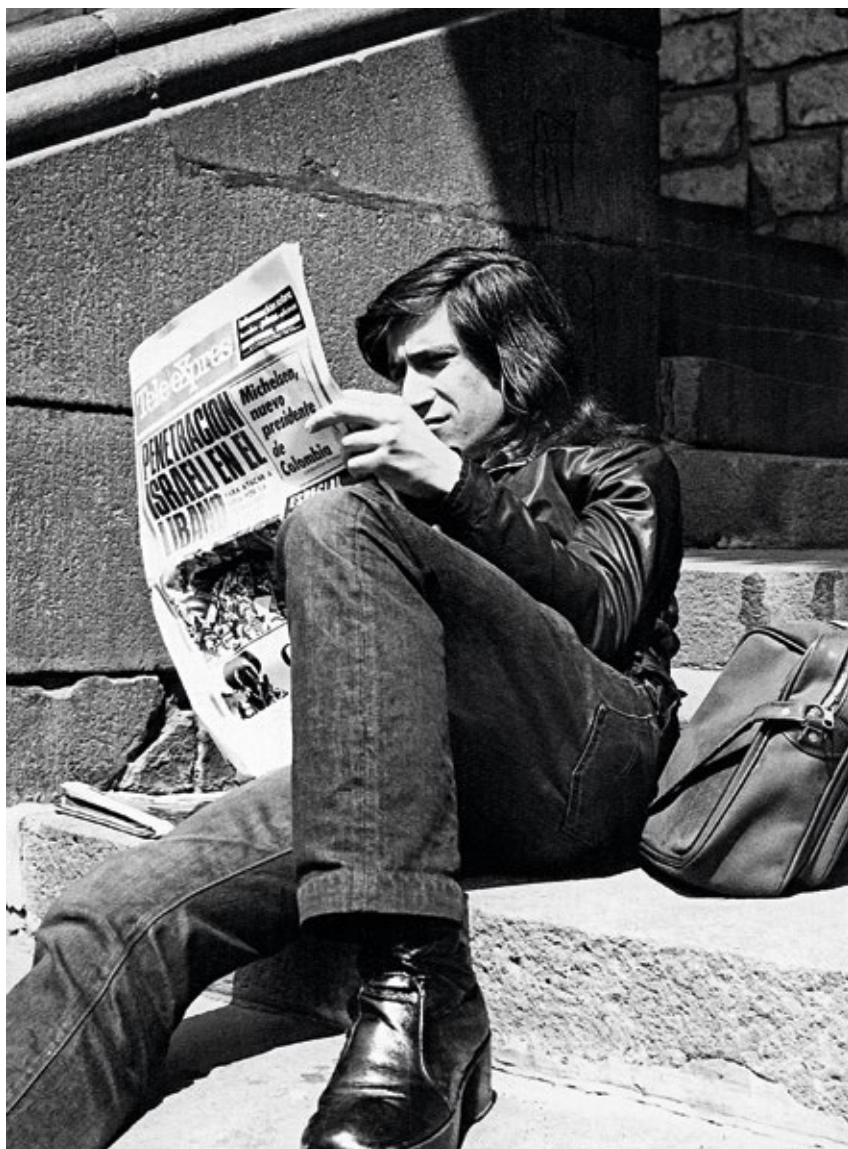
Aquesta és la forma i el fons dels textos de Montañá. El termòmetre de la seva prosa marca blanc sobre negre la febre d'aquells dies. Una febre que l'asalta amb imatges que són com pedres llançades al pou de la ment perquè remoguin l'aigua que hi dormia massa tranquil·la. El moment és recollit amb fidelitat pel jo del periodista manresà, mort als 29 anys, massa jove, massa viu per dir adeu, però massa trist també, segons deien tots els qui el van conèixer. Els textos ens el mostren amb totes les seves forces: extraordinàriament culte, amb capacitat d'anàlisi i de reflexió, sensible... i exaltat. És com si combinés velocitats, com les pel·lícules d'Andy Warhol que ell mateix analitza en un dels articles, rodades a més velocitat de la que són projectades. És com si ho hagués vist tot a càmera lenta, per després tornar-nos-ho a mil per hora. A ritme de concert.

Escriure en present

Després de formar-se als anys seixanta en els fòrums de Cineclub Manresa i d'Art Viu, després d'escriure algun text en català al butlletí del Centre Excursionista, a *Presència* i a *Serra d'Or*,

Montañá troba la seva pròpia veu a les pàgines de revistes dels anys setanta com *Vibraciones*, *Nuevo Fotogramas*, *Ajoblanco*, *Star* o *El viejo topo*. A les pàgines d'aquestes plataformes de la contracultura més àcrata, hi creix el Claudi Montañá periodista, el Claudi escriptor, a qui hi ha gent que pregunta per què no escriu, però ell els respon que no fa altra cosa, perquè tant ES-CRIU en majúscules qui fa llibres com qui fa articles, «porque ya es hora de acabar con estas absurdas diferenciaciones y fijarse de una vez en lo realmente importante: lo escrito».

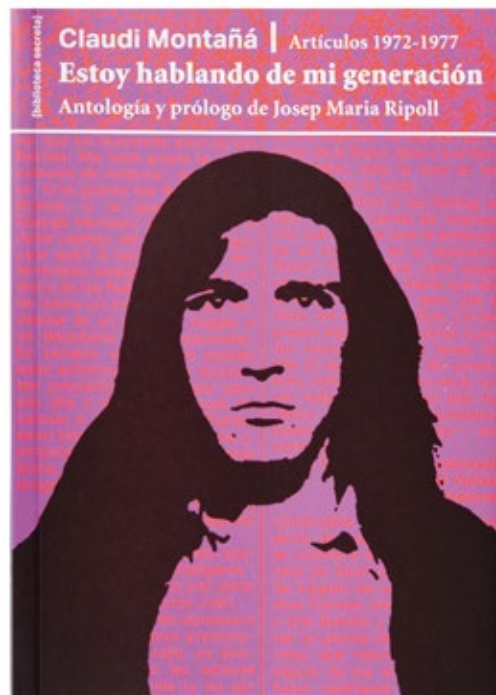
La seva prosa és una barreja de càmera estenopeica (recol·lectora del que passa per davant seu) i de càmera estereoscòpica (multiplicadora, en cerca de la tridimensionalitat real). Les frases se li desfan com un vestit que de seguida li queda petit, al cos jove i en expansió de la realitat. Els records vitals s'hibriden amb les experiències culturals. «Me recuerdo adolescente buscando en un diccionario la palabra *benzedrina*. Tempraneras enseñanzas de Jack Kerouac en una edición latinoamericana de *On the Road* (páginas pringosas y tapas de virgo remendado con chapuzas de pegamento Imedio), joya compartida por amigos y com-

Claudi Montañá llegint el diari TeleXpres. Fotografia d'Anna Comas

pañeros. La letra impresa de las novelas de Kerouac me hizo plantear, por primera vez en la vida, si quería ir a alguna parte o simplemente ir... [...] Enlazando con la desmesura de Antonin Artaud, Jacques Vaché o Henri

Michaux, muchos escritores *beat* se reían de la vocación de *voyeurs* que tenían Walter Benjamin o Peter Laurie al pretender vivir analíticamente la experiencia de la droga para poder escribir, luego, sobre ella. La única alter-

nativa era lanzarse por la vida a tumba abierta» (pàg. 241-242). Sense por, tot i el perill d'estimar-se.

Als textos de Claudi Montañá, hi ha un fotimer d'informació nova (de fora, a més), hi ha aguda capacitat d'anàlisi i molta personalitat per fer-se-la seva, però hi ha sobretot vivència. Una vivència súper. Pels discos, Frank Zappa, Pink Floyd i Jethro Tull, però també el Gardel que recull el carrer a cada tango, «un pensamiento triste que se puede bailar». Per les pel·lícules, el cine neorrealista italià, la Nouvelle Vague o el cinema negre nord-americà. I, per descomptat, per pel·lícules amb música com *Zabriskie Point*, de Michelangelo Antonioni i banda sonora de Pink Floyd, el 1970. A escoltar una i altra vegada el *Um-*

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100 anys

Born, 24
08241 Manresa

Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa

▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

Pàgina de l'entrevista publicada a Ajolablanco, núm. 2, desembre de 1974

mamaguma de la banda s'ajunta una colla en un pis (el carrer adormit, la trobada festiva i màgica), i la crònica al·lucinada d'aquella vetllada la recrea el Claudi al número 4 de *Vibraciones*. Eren petits oasis. Miratges al desert d'aquells anys.

Però ningú és profeta a casa. I aquí per partida triple. Claudi Montaña porta 45 anys oblidat pel periodisme català, pel periodisme musical i per nosaltres, a Manresa, malgrat que entre finals dels anys seixanta i la primera dels setanta va ser-ne una figura destacada. Als anys noranta ja no es parlava d'ell. Recordo una sola vegada sortint en conversa amb el Lluís Calderer, company seu a Cineclub Manresa i a Art Viu, de formació similar pel cinema

que Montaña destaca (Godard, Antonioni, Fellini), la música que no és de rock (Claudi esmenta Vivaldi, Händel, Mozart, el venecià Albinoni, el compositor finès Jean Sibelius, el juganer i avantguardista Erik Satie, entre gent que també escolta) o referències literàries com Cesare Pavese i Gabriel Ferrater, tots dos morts per suïcidi. El Lluís l'havia conegut bé, el Claudi, però en referir-s'hi recordo sobretot el silenci, la constatació d'un buit, una angixada llavor de desencant, malgrat la capacitat d'il·lusionar-se que també (que tan bé!) destaquen aquests textos, crònica alhora d'una mort anunciada. Potser a Manresa el silenci provenia d'aquí. De la sensació d'haver-ho vist venir i no haver-hi pogut fer res. El company caigut.

Biblioteca Secreta

Sort del noi que es va enamorar d'aquests textos, quan els llegia d'adolescent. Sort de Josep Maria Ripoll, que duia anys volent recuperar-los. I estenguem les gràcies a David Castillo i la seva Biblioteca Secreta (Ajuntament de Barcelona), que fan per recuperar la veu espoliada d'una generació amb el ritme punxat a la vena. «¡Se ha acabado el disco! ¡Qué putada! Dejad, dejad, yo lo cambio. ¿Qué pongo? A ver: ¿rollo?, ¿marcha?, ¿rollo?: vale... *Red*, de King Crimson, ¿OK?, la cara de *Starless...* Testamento musical de los Crimson, cuando Fripp se enrolló con los dinosaurios y las pequeñas unidades. ¿Fuiste a verles tú? ¿Y tú? (...y nadie más que tú y tú y tú...). ¿Qué decía...? ¡Ah..., sí! Me dejaron acojonado, os lo juro; fue demasiado... ¡Qué fueerte...! Recuerdo azul y dos horas alucinando. Creo que es el concierto (¡Gracias, Gay!) que más me ha... digamos... impresionado. Escucha, escucha... Ahora viene *Starless...* La suavidad, lenta y melancólica, de quien entra a despedirse de sus amigos. Un nudo en la garganta. Sientes golpes en la mente, secos, sordos. El fustigar de gruesas cadenas. Cerrados los ojos, temblor áspero, sin una palabra alzas el puño: ¿dónde está la salida? (Tangerine Dream: *Stratosfear*, su último disco). Basta que mueva la mano para que todo cambie de color». Així canta Claudi Montaña el seu comiat de *Vibraciones* (pàg. 255-256).

I, malgrat tot, el desencant. Aquest darrer text de *Vibraciones* el tanca amb versos de Baudelaire: «*Bientôt nous plongerons dans les froides ténèbres; / adieu, vive clarté de nos étés trop courts! / J'entends déjà tomber avec des chocs funèbres / le bois retentissant sur le pavé des cours*». Montaña va morir el setembre de 1977. Just abans de les primeres eleccions democràtiques. Just el mateix mes de l'atemptat a la revista *El Papus* (hi havia col·laborat amb el nom de Pigasus). Just en aquell moment de Transició i transaccions, quan ell... no va transigir. Tot plegat recorda molt i molt els versos d'aquell poema de Brecht que Lluís Calderer va escollir per a l'homenatge a Art Viu dels anys noranta. *Als qui vindran*. Trobo que fa al cas. Per això, als qui ens van obrir el camí, gràcies.

La Casa Jorba amb la monarquia (1929)

J. S. Foto: Arxiu Llorenç Gamisans

La fotografia és del 24 de maig de 1929, a finals de la Dictadura de Primo de Rivera. Els homes encara no anaven amb barret, sinó amb gorres. La Casa Jorba, que no amagava les preferències cap a la monarquia d'Alfons XIII, va engalanar les seves botigues del carrer del Born per rebre la família reial. Va fer construir un monument efímer, aguantat per pals i cables lligats als edificis. La Casa Jorba saluda amb uns medallons quadrangulars SS.MM (sus majestades) i AARR (sus altezas reales). En una de les inscripcions es pot llegir en castellà: «Primera victoria contra Napoleón», en el context de l'anomenada guerra de la independència, quan ja s'havia produït la insurrecció armada contra les forces napoleòniques dels fets del dos de maig de 1808 a Madrid. Hi ha uns domassos i velluts brodats penjats dels balcons. Un tapís tèxtil mostra clarament les arrugues, amb forma medievalitzant, amb unes grapes que aguanten el conjunt. Temàticament, fa referència a la batalla del 6 de juny de 1808 amb la decisiva intervenció dels sometents, recordats amb «Honor y gloria a los héroes», amb un medalló circular. Al costat de l'altra banda, hi ha unes borles gegants decoratives, amb boles de fusta dintre, fetes amb la tècnica de la passamaneria, que es completa amb els serrells de sota, que formen part del que es coneixia com a tèxtil de luxe. Al costat esquerre, globus de vidre de la Casa Jorba. Cal remarcar de l'edifici modernista de la Casa Devant, a la marquesina on es va instal·lar Cal Jorba, en primer pla a l'esquerra de la foto, el «precio fijo» que distingia la botiga dels altres comerços que negociaven els preus. Més amunt s'hi observa un escut heràldic. Al mig, un llum reflectia de nit el monument. El rellotge de Pere Jorba assenyalava l'hora oficial. De les dues cases del davant de la casa Torrens o ca la Buresa, una d'elles també era una botiga llogada per la Casa Jorba. Estaven adossades pel darrere amb l'església de Sant Domènec. S'observa la coberta amb teulada circular del quiosc modernista de l'Arpa, ara restaurat de nou, que dona a la plaça de Fius i Palà. A la Farmàcia Riu, davant de l'actual restaurant Las Vegas, hi ha un faristol amb propaganda de productes farmacèutics. Més al fons i a la dreta, el Liceu Dalmau.

L'endemà, a la plaça del Grup Escolar, oficialment de Victòria Eugènia i enmig d'una gran pompa de personal i decorativa, amb les façanes del centre ocupades per tapisos i banderes,

les autoritats militars i eclesiàstiques van esperar l'arribada dels reis, per retre'ls homenatge. Al costat de l'alcalde de la dictadura Josep Montardit, el general Eugeni Despujol, fill adoptiu de Manresa, el capità general de la regió militar Emilio Barrera, el governador civil i general Milans del Bosch, acompanyaven el dictador Miguel Primo de Rivera, per celebrar l'acte d'imposició de les insígnies de capità general a les banderes de la Puríssima i dels cossos sants, en honor i commemoració de les batalles del Bruc del 6 i 14 de juny de 1808. Les dues batalles del Bruc, que a Catalunya s'engloben dins la Guerra del Francès, van comptar amb participació del sometent de Manresa, que dirigien els absolutistes Maurici Carrió i el canonge Montañà de la Seu, contraris a les noves idees igualitàries que preconitzava la revolució francesa. Tres anys després, el març de 1811, va tenir lloc la venjança de l'exèrcit napoleònic, que amb el general Macdonald al capdavant va incendiar i arrasar tres quartes parts de la ciutat.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL

Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

propostes

MÚSICA. Marc Vilanova

Torna la música a les sales

En la tria musical d'aquest mes destaquem el cicle de concerts Sala Cat, promogut per l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC) i l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) amb l'objectiu d'impulsar el teixit musical del país i donar suport a les sales catalanes, que pateixen una substancial reducció d'aforaments que posa en perill la seva supervivència i la dels músics que pugen als escenaris, els tècnics i tot el sector professional que els envolta i necessita l'activació de la programació. Durant aquest abril a la sala Stroika gaudirem de les visites de Pirat's Sound Sistema, el sound system de reggae, ragga i dancehall amb una trajectòria de gairebé vint anys, quatre àlbums i vora 700 concerts a l'esquena (divendres, 9 d'abril, 19:30 h), Germà Negre, una de les formacions que promocionen amb més força de la música tradicional catalana en aquests moments (dissabte 17 d'abril, 19:30h) i el Ebri Knight, enganxats també als instruments tradicionals i a les veus populars per oferir un directe festiu i potent (divendres, 23 d'abril, 19:30 h).

ART. Maria Camp

L'art a les xarxes

Aquests dies de confinament les propostes d'art les trobem a les xarxes... de la mà de museus, galeries, artistes... tant catalans com de la resta del món. La llista seria llarguíssima, així que no la farem, però ens agradaria presentar-vos una de les propostes que hi podem trobar i que és un joc: la pàgina d'Instagram *Tussen kunst en quarantine* (entre art i quarantena), que ens convida a jugar amb l'art des de casa. Es tracta d'una proposta sorgida als Països Baixos i que està rebent aportacions de tot el món. Feu-hi un cop d'ull per veure com n'és d'enginyosa la gent i animeu-vos a fer la vostra aportació reproduint una obra d'art amb els elements que tingueu a casa i pengeu-la amb l'etiqueta #tussenkunstenquarantine. Passareu una bona estona tant mirant les reproduccions que es fan com preparant la vostra. I us recomanem també una proposta de casa: seguir el cicle *Parlem d'art en temps de confinament*, del Centre Cultural el Casino i el Cercle Artístic de Manresa, que aquests dies ofereix petits vídeos on artistes de la nostra comarca i entorn ens parlen de l'experiència artística durant aquest temps de confinament. Salut i art a tots!

TEATRE. Joan Morros

Sacristan torna al Kursaal

El muntatge *La señora de rojo sobre fondo gris*, sobre l'obra escrita per Miguel Delibes el 1991, arribarà, després de dos intents, a final d'abril a la sala gran del teatre Kursaal. José Sacristán, amb 84 anys, hi interpreta el paper d'un pintor amb molta experiència que, després de la mort sobtada de la seva dona, entra en una crisi creativa que l'impossibilita pintar. L'acció transcorre l'estiu i la tardor de 1975, mentre la seva filla gran és a la presó per qüestions polítiques. El monòleg de Sacristán relata una història d'amor mentre el pintor s'acosta a la mort.

VINS. Pilar García, sommelier de Las Vegas

Exibis 20 (Can Serra dels Exibis)

Segurament el vi jove del Bages més guardonat i més ben puntuat per la crítica especialitzada. S'ho mereix. I acaba de sortir al mercat a finals de març. La riquesa de la nostra fruita es manifesta nítida amb la plenitud i la frescor del Bages. Fa excepcional allò que és simple. Raïms fermentats amb tota la puresa i concentració. No ha envellit ni passat per fusta durant el procés d'elaboració. El celler Can Serra dels Exibis està ubicat al terme municipal de Navàs i gaudeix d'unes instal·lacions d'última generació. El seu projecte es basa en l'elaboració d'un vi ecològic i aplica l'agricultura biodinàmica. L'enòleg Joan Soler ens mostra la seva destresa produint un vi jove digne d'una gamma alta. Cupatge de Cabernet Sauvignon 60%, Mandó 20% i Sumoll 20%. Bell color negre, ben cobert, ornat per un rivet morat molt atractiu. Aromes de fruita vermella i negra molt madura, que combina amb l'herba fresca, el romaní i l'eucaliptus. En boca dona sensacions càlides combinades amb l'acidesa de la fruita fresca sense competència de fusta que li resti protagonisme. Un taní dolç i madur que no mostra cap signe de rebel·lia.

Preu de venda: 8-10 euros

Torre Alter

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

A

questa residència burgesa de 1950, dissenyada en estil acadèmic neoclàssic de postguerra, és una de les referències estètiques del darrer segment del carrer del Bruc, que compta amb un seguit d'habitatges construïts a la mateixa època al darrere de l'antiga estació de Manresa-Baixador de la línia de tren de Manresa a Olvan. Fa xamfrà amb el carrer de Sant Fruitós, amb edificis més antics, fets des de l'inici del segle XX al voltant de la fàbrica del Pujollet. Actualment té una funció pública, és la seu de l'administració de la Seguretat Social.

Originàriament, era un habitatge unifamiliar de planta baixa i dos pisos que limita amb una mitgera al carrer de Sant Fruitós i amb façana posterior a pati-jardí al carrer del Bruc. La façana exterior està dividida en tres parts, al carrer del Bruc, al de Sant Fruitós i al xamfrà entre tots dos, que és la que té més jerarquia i està acabada amb un frontó. El ritme de les obertures manté una simetria horitzontal i vertical. A la planta baixa hi ha finestres rectangulars grans i a la segona planta les finestres són més petites, i la del xamfrà està partida en tres per mitjà de petites columnes de fust llis. Al primer pis, en canvi, les obertures són balcons correguts amb portes coronades per motllures

de pedra i un frontó circular sobre la gran porta del balcó del xamfrà. A les façanes laterals, les baranes són de ferro amb elements decoratius de fosa i a la façana del xamfrà la barana és de balustres de pedra. El parament és una combinació entre zones d'estuc en fred que representen un carreuat clàssic, com la façana del xamfrà i les parts de façana amb més jerarquia, la cantonada de la casa amb el jardí del carrer del Bruc i la zona de la porta d'accés pel carrer de Sant Fruitós, i zones d'arrebossat llis. Presenta altres elements peculiars com els ornaments de la façana al carrer del Bruc, una espadanya a manera de petit campanar i un nínxol amb un atuell a la primera planta. Tota la façana està coronada per una cornisa motllurada i, sobre la porta d'accés, hi ha una torre que en remarca la jerarquia.

Forma part del catàleg per la importància artística, amb una marcada simetria en la composició de les façanes i amb elements d'estil neoclàssic que el doten d'una estètica singular. També se n'ha valorat el procés de restauració, que millora l'entorn urbà. El promotor, Josep Alter Alavedra, tenia des de 1924 l'empresa Postes y Maderas SA, al principi del carrer del Bruc, una serradora especialitzada en el tractament de pals de fusta per a la construcció de xarxes de llum i telèfon. Durant els anys quaranta i cinquanta va tenir responsabilitats a l'Ajuntament i al Casino de Manresa.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Coses que passen

No fa gaire vaig assistir a un acte d'una manresanitat rotunda, granítica, pura. Hi vaig anar perquè m'havien demanat que seleccionés un parell de textos del Lluís Calderer per ser llegits al final i em va fer gràcia veure'n l'execució. Hi havia un centenar de persones i tothom es coneixia (autoritats, periodistes, gent vinculada a entitats de la ciutat...). Les ciutats mitjanes (potser també les grans i, per descomptat, les petites) acostumen a tendir cap a una certa endogàmia institucional, associativa i cultural. A tot arreu hi ha la mateixa gent, sovint de les mateixes famílies, amb cognoms que es repeteixen i una complicitat antropològica. A mi, en aquests ambients, em costa una mica d'encaixar-hi, oi més quan tot i haver viscut vint-i-cinc anys a Manresa sé que mai no comptabilitzaré entre els manresans de soca-rel. No hi soc nascut ni hi vaig anar a escola, no he jugat pels carrers d'aquesta ciutat ni m'hi he barallat a cops de pedra, no conec els locals que estaven de moda quan era adolescent ni m'hi he aparellat. Ni tan sols se me n'ha encomanat gaire l'accent. Els manresans m'accepten com un més i m'aprecien, és cert, però mai no seré del tot un dels seus, perquè hi ha massa converses que me n'exclouen.

Val a dir que el meu caràcter tímid i introvertit tampoc no hi ajuda gaire. La lectura dels textos de l'enyorat Lluís Calderer –vaig triar un poema d'*El pacte clos*, dedicat a Josep Junyent, i un fragment del conte *La Seu se'n va a córrer món*– va estar molt ben executada pel també poeta Ton Armengol. Me'ls havien demanat la setmana anterior amb urgència, d'un dia per l'altre, i, tot i que la tria no m'havia suposat gaire feina, em va saber una mica de greu que durant l'acte no s'esmentés la meua participació. Tenia curiositat per comprovar-ho, malgrat que ja m'ho podia imaginar. Les col·laboracions culturals, especialment les vinculades a temes literaris, ja ho tenen, això: gent que cobra un sou et demana que –si us plau!– facis una feina no remunerada i després tot just et donen les gràcies discretament i en privat. Això, però, no passa només a Manresa. Passa a tot arreu.

Erques Torres

L'abril cruel

Cruel arriba el mes d'abril, llevant lilàs en terres mortes, barrejant memòria i desig, estarrufant amb la pluja les arrels ertes.

Així comença el primer cant d'un dels llibres més estremidors que mai s'hagin escrit: *La terra gastada*, de T.S. Eliot. Evoca una primavera cruel. La crueltat de la natura fa reviure les coses adormides i les mata indiscriminadament. Una visió de la mort que hi ha en la vida, i la inclinació a la mort que implica ésser viu (les ganes de viure després de contemplar de prop la mort, seria una visió molt optimista per a aquest poema). Més endavant hi ha una visió de la *ciutat irreal*, metonímia de la humanitat, que és també trasbalsadora:

*Irreal Ciutat,
sota la boira saura d'una aurora d'hivern,
flúia una gentada pel Pont de Londres, tants
que mai cregut no hauria que en desfés la mort tants.*

Són homes que tenen «els ulls fits davant dels seus peus», i que planten cossos en els horts i esperen que facin florida. Una ciutat de cadàvers vivents. Cossos vius, però amb ànimes mortes. Una visió sense esperança, que espera fer reviure un cadàver, però no la seva ànima. Homes amb ment, homes sense cap anhel, que exhalaven «sospirs, curts i espaiats». El món pensa, però no sent.

Si, estimat lector («*Hypocrite lecteur! –mon semblable, – mon frère!*»), puges dalt d'un turó i contemples la ciutat de nit, un pot tenir aquesta visió: no hi ha vida, només una pulsio; no hi ha individus, és un eixam; un exèrcit d'ànimes mortes que només vetlla per la pervivència del cos, i ignora els confins de les seves ànimes. Si Setmana Santa és el moment de celebrar la salvació de l'ànima per als cristians, serà per a tots un bon moment per recordar que som més ànima que cos. Que

els metges en prenguin nota, i els polítics, més. No podem enfonsar la humanitat en la tristor de la *roca eixuta*. Només l'amor (a les persones, o al Tot, o a l'U...) ens salva:

*–Però quan, tard, tornàvem del jardí dels jacints,
plens els teus braços, i el teu cabell mullat, jo no podia
parlar, els ulls se'm velaven, no em sentia
ni viu ni mort, res no sabia,
la mirada en el cor de la llum, el silenci.*

EL CUL DEL POU

NÚM. 280

IDEES PER AL QUIOSC DEL QUIMET?

És encomiable l'aposta constant de Fem Manresa –la coalició amb la CUP al capdavant– per potenciar la municipalització dels serveis i l'economia social. De fet, molt probablement, si la concessió de la gestió del mercat de Puigmercadal no hagués quedat deserta, no s'hi hauria inaugurat un supermercat cooperatiu envoltat d'altres iniciatives de negoci amb productes de proximitat. És un bon exemple dels avantatges de fer més popular allò que ja és públic, del conjunt dels manresans i manresanes, vaja.

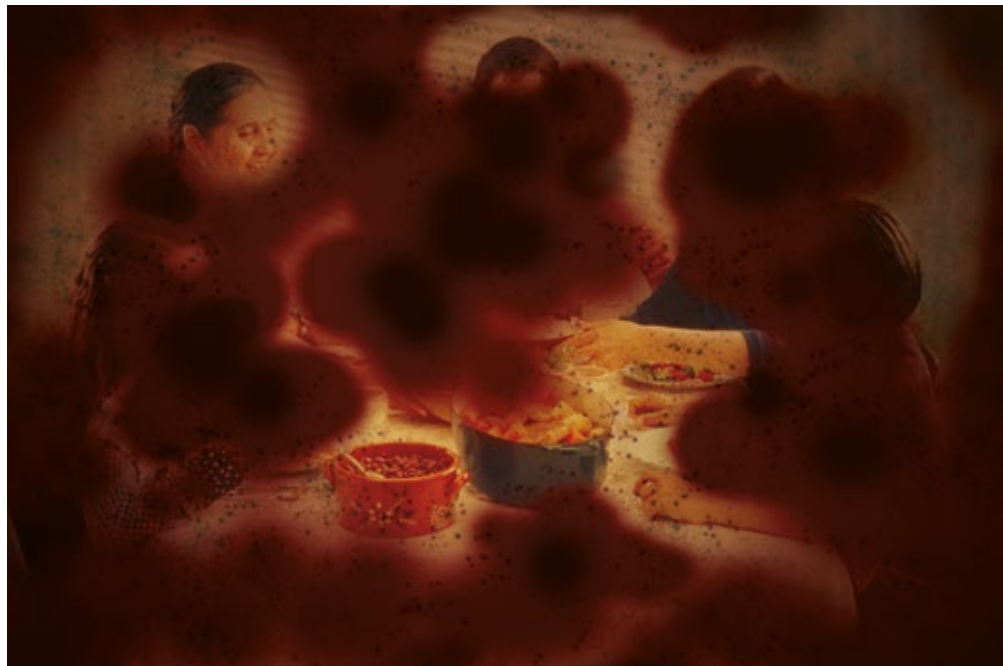
Ara bé, la gestió de la brossa en una ciutat com Manresa o, més recentment, l'aposta perquè l'Ajuntament faci d'empresa de restauració al Quiosc del Quimet proposades per la formació política no és ben bé el mateix, sempre que, al nostrat *xiringuito* s'hi mantingui l'activitat que l'ha caracteritzat durant dècades. Entre moltes altres coses perquè representaria un greuge per a la resta de concessions de quioscos que ja paguen la taxa corresponent. En qualsevol cas, si se'n replanteja l'ús, aprofitant la conjuntura, com que la titularitat ja és pública, potser encara farem carambola, com a Puigmercadal. S'accepten idees.

Van passant els anys i els dies
i ningú no pot negar
que tenim presos polítics
i exiliats nord enllà;
que tenim un greu problema:
el problema català
que Espanya no vol resoldre,
tot i que ella el va crear
quan igualant-se a Castella
ens va imposar el sobirà
i el decret de Nova Planta
amb què ens va endogalar
per la força de les armes
a l'imperi castellà.
Fa tres-cents anys i fins ara,
qui ho diria, *mais voilà*,
no s'han sortit amb la seva.
No ho hauríem d'arreglar?
Només cal escoltar el poble
i deixar que parli clar.

Els Estats Units i Europa
el crit al cel han alçat
en veure com ens maltracta
Espanya en realitat.
Som com som, i som un poble
que vol viure amb llibertat,
una pàtria mil·lenària,
una nació sense estat,
que rebutja la recepta
de la uniformitat,
ho vulguin o no els malèvols
setze jutges d'un jutjat
que apliquen la llei dictada
per franquistes i un manat
de polítics cagacalces
com bé deia un del Senat.
Prou reclamem l'amnistia
per sortir d'aquest mal fat
i resoldre amb el diàleg
el problema plantejat,
mes l'Espanya castellana
carregada de maldat
només respon amb venjança,
amb l'insult i el braç alçat.

Davant de tal panorama
més que mai cal la unió
dels grups independentistes.
Donem-los una lliçó
que els tregui de polleguera
tot fent pinya, sí senyor!,
les dretes amb les esquerres
pel bé de nostra nació.
Sols així arribarà el dia,
que ja apunta a l'horitzó.
Una nova primavera
per poder fer un món millor.

PORTAL DIMENSIONAL

Ara farà quatre anys que vaig començar a fer espòilers de la Manresa que us espera d'aquí a pocs mesos, quan comenci el 2022. M'han comentat que hi ha lectors que han criticat el fet que les meves *prediccions són impossibles*. A veure... en primer lloc, jo no faig prediccions, no soc un Nostradamus manresà llepador de gripaus –amb o sense prescripció mèdica–, sinó un simple narrador del meu espaitemps. Sí, visc a Manresa, i sí, visc en un temps més avançat que el vostre, però això no garanteix que els fets que succeeixen en la meva realitat, també es compleixin en la vostra. I de tota manera, **El Pou de la gallina** és una revista que parla de Manresa, sigui de l'espaitemps que sigui. Però, ara que esteu a punt d'arribar a l'esperat 2022, potser preferiu que us parli de la Manresa que vindrà més enllà d'aquest any. D'altra banda, Manresa no seria res sense els manresans i les manresanes, així que, probablement, a partir d'ara els éssers humans de la ciutat tindran més protagonisme en els meus articles.

Però bé, el que us volia comentar en aquesta ocasió és la dificultat que em suposa fer arribar els espòilers a la redacció de la revista. A molts us deu semblar senzill, però no. Si envio un cor-

reu a elpou@elpou.cat, qui el rebrà són els amics del Pou del meu espaitemps, de la meua època, la qual prefereixo no desvelar. Així, si vull que el text arribi a la redacció del vostre Pou de l'any 2021, necessito utilitzar un portal dimensional. Em va costar aconseguir crear i calibrar el meu propi portal, vaig haver d'obtenir els coneixements a base de beure quantitats ingents de cervesa amb experts en física quàntica i mirar desenes de tutorials de YouTube, però va valdre la pena. L'únic handicap és que el portal el vaig generar a la canonada del meu vàter per motius que ara no val la pena explicar. Així, cada cop que tibo la cadena, a la tassa del vostre Pou es descarrega els meus continguts. No és gaire pràctic, ni higiènic, però sempre he desat els meus missatges no orgànics a dins de bosses impermeables, per respecte als receptors. I això, a vosaltres què us importa? Bé, us ho explico perquè, malauradament, l'altre dia va venir la sogra a dinar i vam cometre l'error de preparar-li un guisat. Després del cafè, ella es va tancar al bany durant hores... Fins que els bombers van haver de desallotjar l'edifici i el portal dimensional va quedar bloquejat de mala manera. He fet el que he pogut per solucionar-ho, però no estic segur que aquest text i aquesta imatge us arribin intactes.

VINS AMB PERSONALITAT

És la primera vegada que un enòleg descriu la personalitat dels vins fent un retrat de cada varietat amb tocs psicològics.

Amb coneixement i gràcia, Joan Soler ofereix, amb el nom de *Notes de tast*, un conjunt d'aproximacions al caràcter i els trets distintius dels senyors Pica-poll, Mandó, Garnatxa..., fins a quinze varietats de raïm pròpies de la DO Pla de Bages, en el llibre de relats *Dies de roses i vi*. Cada una d'aquestes ressenyes ha servit de font d'inspiració dels relats, diversos com variades són les qualitats dels vins. Del Cabernet Franc ens diu que és «com un avi tosc i amable,

a qui la vida li ha conferit un punt de desconfiança»; del Cabernet Sauvignon, que és home de negocis; el Cap Pelat és un llop solitari; el Chardonnay, una dama elegant; el Macabeu, «algú que no té una personalitat definida i mimetitza amb qui té al davant». Per a Soler, el Merlot ve a ser el gendre perfecte, i el Syrah és aquella persona que «pots dur on vulguis que sempre et farà quedar bé». Després d'aquesta lectura, en assaborir un copa de vi, a més de trobar-hi les notes de color, d'olfacte i de gust, hi entrelluceu l'empremta de l'elegància, l'amabilitat, la desinhibició i la seducció dels vins de les nostres vinyes.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

JAUME GUBIANAS 2021

HAN SUSPÈS LA PROCESSÓ, PERÒ S'HA DE DIR QUE NOSALTRES, EL TEMA DE LA DISTÀNCIA DE SEGURETAT EL PORTEM TREBALLANT DES DE FA ANYS I PANYS!

TEMPS DE QUARESMA

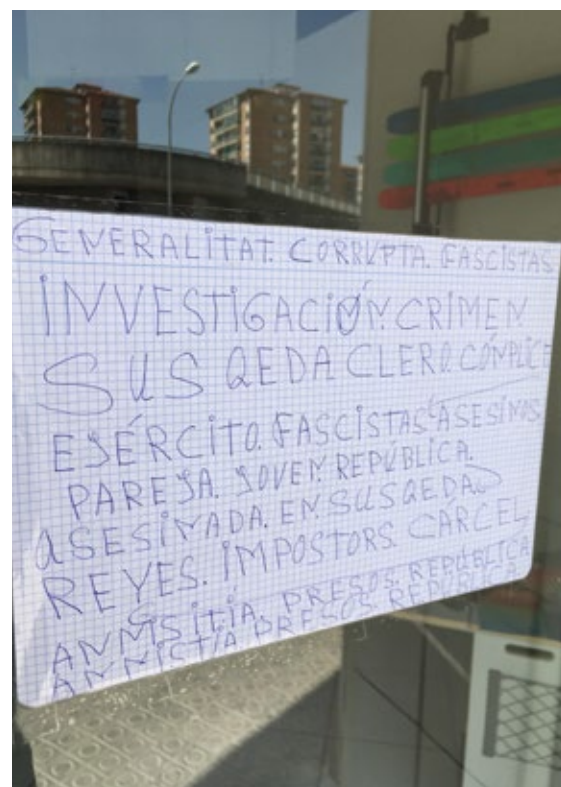
Aquest repàs a l'anecdotal mensual, ja us ho avanço, aboca molts exemples de l'expressió a la via pública, sense gaires subterfugis, de l'opinió, la queixa i, fins i tot, l'advertiment una mica contundent. Comencem amb la iniciativa d'una lectora encuriosida que m'envia l'anunci que destaca en una de les tanques del carrer Sant Blai, just a sota de Cal Gravat. Els promotors són l'associació catòlica Enraizados i hi apareixen retratats un conjunt de líders polítics de l'estat espanyol i de l'estranger just a sota dels peus del Crist clavat a la creu. Una imatge molt adequada per a l'època de l'any i que insta, segons la mateixa entitat, «a ponderar com poder viure bé la Quaresma, no només convidant a tothom a ser millor, sinó especialment als nostres governants, que tenen a les mans la conducció del país (...) fent explícita la necessitat que el *converteix-te i creu en l'Evangeli* sigui una invitació i una exigència para enaltir la vida pública». Francament, que cadascú cregui en qui i en què cregui convenient. Ara, en els temps que vivim, em sembla millor que tots plegats ens dediquem a procurar que l'estat sigui (realment) del tot aconfessional.

MISSATGE DIRECTE

Perquè més que religió i creences místiques i, per què no dir-ho, una mica dogmàtiques, el que ens caldria seria començar per tenir una mica d'ètica i urbanitat. Ho veiem en aquesta foto que un lector va fer en una coneguda floristeria de la Muralla de Sant Domènec en què es veu, fora al carrer, un cartellet que hi havia penjat fa poc amb un missatge que no admet cap equivoc. Per als d'Enraizados fem-ho fàcil: apel·lació directa al setè manament.

SENYAL EXPLÍCIT

Com directe és el propietari de la casa número 19 del carrer de Jacint Verdaguer. Ha volgut deixar les coses ben clares sense necessitat de cap cartell explicatiu: està prohibit entrar a l'edifici. La iconografia és universal i els senyals de trànsit, també. Així és que una placa enganxada a la porta l'entén tothom, sigui una persona manresana de tota la vida o vinguda de qualsevol altre país del món. Si algú hi entra no podrà al·legar ignorància.

REIVINDICACIÓ EXÒTICA

Altres mostres d'expressió pública, com la que mostra una fotografia que m'envia un subscriptor del carrer de la Trieta, al xamfrà amb el carrer de Sant Cristòfol, són, si més no ben curioses. Té la singularitat d'estar feta a mà. Ara bé, representa una suma de queixes, reivindicacions, qualificatius i altres dèries que, llegida d'entrada, costa una mica de pair. Això sí, de ben segur que, un cop escrita, l'autor o autora devia quedar ben descansat. Llibertat d'expressió, davant de tot.

MÉS MISSATGES

Si és per convidar a la reflexió i no malmet res, ja us ho diré, qualsevol manifestació que convida a la reflexió és absolutament vàlida. Com la que trobareu al peu del camí que va del bosc del Suanya fins al gorg Blau. Es tracta d'un cartell escrit en àrab. L'han col·locat la gent de l'Irehom, una organització que té la seu a Can Casassaies, de Castellgalí, constituïda per persones «que juntes estudiem, experimentem, validem i practiquem maneres d'entendre la vida que ens permeten desenvolupar-nos amb més plenitud i coherència, així com donar respostes als reptes dels nostres temps». El cartell ve a dir que està *plantat* en un espai on cal respectar i valorar les herbes i els animals. La campanya sembla que va adreçada a la proliferació de recol·lectors furtius de llentiscle (*mata* en el parlar manresà). També el dono per bo.

LES OQUES DE DOLORS PUNSÀ

Deixem la interpel·lació al transeünt per parlar de temes més concrets, amb nom i cognoms. Dolors Punsà, que va ser *retratada* per Laura Serrat en la seva secció d'aquesta revista el mes passat, va decidir anar a comprar un detall a la pastisseria Perarnau per mostrar el seu agraïment. Va comprar una oca gran per a la redacció del Pou i dues de més petites per al Marc, el fotògraf, i per a la Laura. Les oques són peces úniques elaborades per la pastisseria i fan referència a l'escultura formada per dues oques que presideix la bassa del parc de la Font de les Oques i que ella mateixa va pagar en

el seu norantè aniversari. No podem estar més cofois. Gràcies, Dolors!

LA POTÈNCIA DE LES XARXES

Aquesta modesta publicació, mentre s'editava únicament en paper, tenia un recorregut més limitat. Ara bé, des que es desplega, renovada, per les xarxes, pot arribar a abastar l'interès arreu. A la redacció, provinent de Badalona, ens va arribar una petició curiosa. Havien llegit l'article d'Eva Forn a *elpou.cat*, titulat *Estimar* i els va agradar tant que volien compartir-lo en el Full Parroquial de l'església de Sant Francesc d'Assís d'aquella ciutat. Doncs bé, així és com va aparèixer en el full de març.

AGRUPACIÓ DE PARRÒQUIES
SANT FRANCESC D'ASSÍS
SANTA CLARA D'ASSÍS
SANT CRIST
BADALONA

FULL
PARROQUIAL

NUMERO 257

MARÇ DE 2021

Buscant temes pel Full vaig trobar aquest article que em va causar una satisfacció inexplicable. Potser pel que diu i com ho diu... Espero haver encertat...

ESTIMAR

Per Eva Forn, 8 de febrer de 2021
El Pou de la gallina
elpou.cat

Estimar o no estimar, aquesta no és la qüestió. Perquè en les infinites formes i representacions d'estimar, l'ésser humà n'assumeix com a mínim una. I una és molt poca cosa, una qüestió de mínims. Podem parlar de l'amor propi, d'aquell que gaudeix de bon afecte cap a si mateix, de les persones enamorades que es pensen que estimen i de les

objectes, les fotografies i els moments compartits.

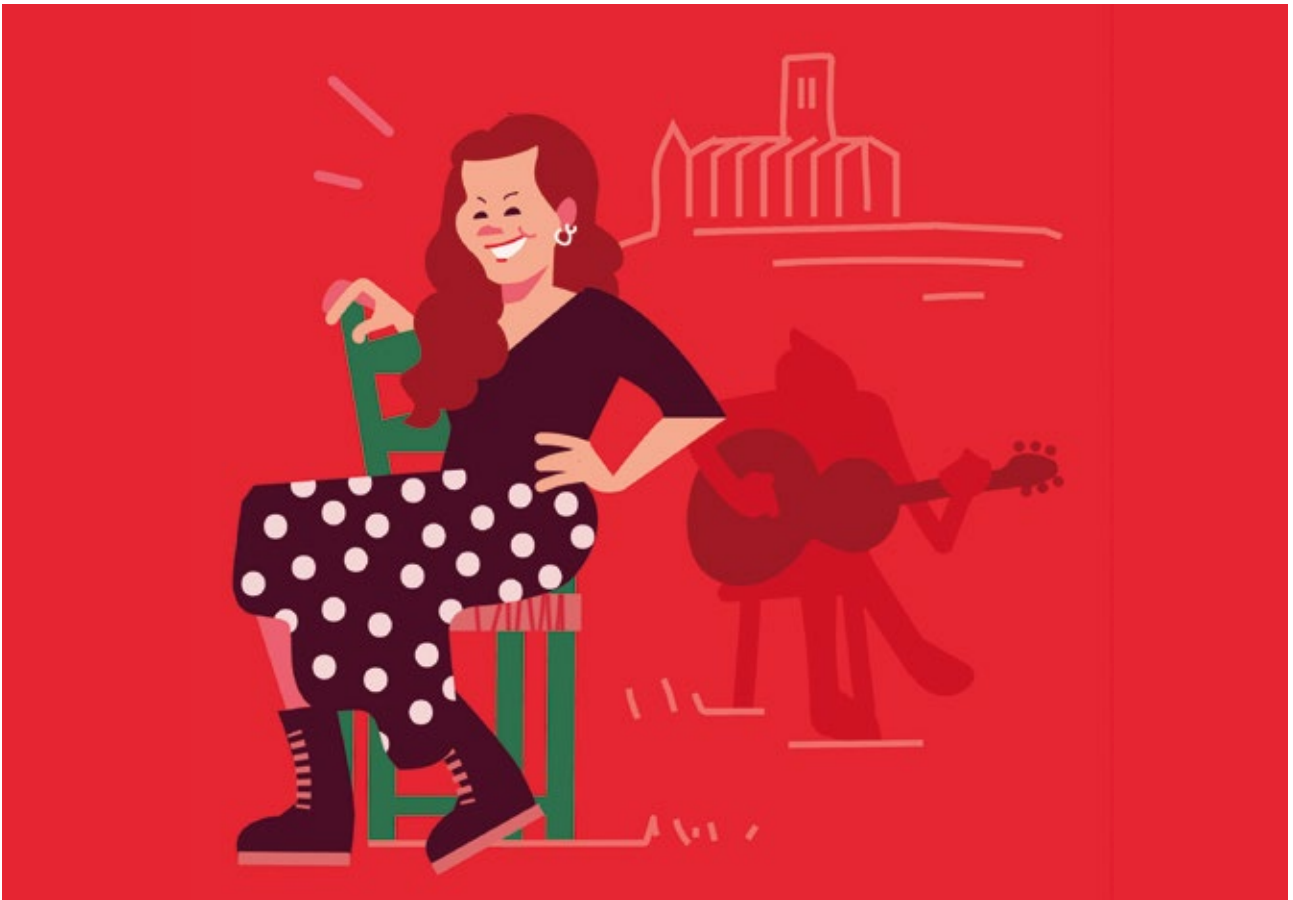
S'estima a qui no t'estima. També passa. I és penós. Un malbaratament de partícules positives, roses i gratuïtes brindades al sol.

S'estimen els morts. S'estima la peça del trencaclosques que ja no trobaràs. S'estimen els somnis i tot allò que encara no saps que mai estimaràs. S'estima la bellesa, els diners i la vida. S'estima el menjar, el beure, el sexe i les carícies. S'estima perquè estimar és vessar-se, és donar, és no esperar res a canvi, és omplir-se el vas i el cor, i voler creure, al capdavant, que estimant trobem el sentit de tot plegat.

Eva Forn

NOA M. ÁVILA, *QUILLA* I *PUNKI* –I MOLT FLAMENCA

Formalment es diu Noa Márquez i Ávila, però és coneguda arreu per *la Noa* –o també *la-Noa-Kanoa*, que per noms no quedarà. Nascuda el 1986, va créixer rere l'estela de la seva germana Laura i totes dues a l'ombra de la Mion, allà on anaven a escola i hi tenia casa l'àvia Encarna. Cal recordar que la Noa era una nena tímida? De tan tímida que ningú li sabia la veu preciosa que tenia, sota la dutxa, cantant com els rossinyols. La Carme sí, és clar, i per això fou ella, la seva mare, la primera a empènyer-la a cantar. A cada festa, a cada reunió familiar: «Canta, Noa!». I encara més el seu tiet, en Xavier Canal, un cantautor amb qui després va fer la primera companyia –La Parentela– acompanyats d'Àlex Casanova a la percussió. Mentrestant va fer l'ESO i el batxillerat artístic a l'institut Lluís de Peguera, i va continuar estudiant cicles formatius de disseny o de fotografia, a Manresa i a l'Hospitalet. És el temps de les grans descobertes, de trobar feina i de canviar-la –ara en un bar, ara en un menjador escolar... i de viatjar molt, acumulant domicilis illencs i provisionals– fos a Menorca, a Canàries, a Cuba... o a Algarinejo, que és el poble amb les arrels familiars, allà vora Granada. I en tot aquest trajecte, la veu l'acompanya, i a tot arreu agrada, i és aleshores que fa el pas de crear un nou grup, «... i buscant, ara aquest, ara aquell, em vaig retrobar el Sabata, que ja coneixia de petita... Aquest sí que és un *person* que no s'oblida i hauríeu d'entrevistar!». El Sabata és

l'Ivan, que per aquell temps tot just tornava d'uns anys a Itàlia, i sempre ha tocat la guitarra molt més que bé. En aquell moment ell assajava en grups de rock dur, rotllo Malastrugança. Però el fet és que l'Ivan portava la formació completa del Taller de Músics, i serà qui animi la Noa a descobrir el flamenc. Ell li ensenya els pals i, encara més, li fa perdre la por. La Noa també passarà, ni que sigui una mica, pel Taller de Músics del Raval, a Barcelona. I al costat de l'Ivan, a poc a poc incorpora tangos i seguidilles, saetes, alegries i fandangos. És, ras i curt, un projecte germinal: a partir d'aquí en surt un nou grup i també una parella, que avui ja són pares d'una criatura preciosa, que respon al nom de Jal. I el grup? El grup són els Pariéndola, per la música que –literalment– parien. Tenen un repertori ampli, però sobretot treballen amb flamenc de fusió. Música i amor, doncs, ja han sumat vuit anys i esperen, des del pis que ocupen serenament a la Guia, que escampi aquest virus, i que a poc a poc tornin aquells concerts que els portaven per bars i ateneus o a qualsevol festa popular. «Escolta, apunta també que la Guia no es toca, eh!?!», afegix, evidenciant un caràcter que amb els anys s'ha fet fort. El seu flamenc ha anat perdent *faralaes*, i ella mateixa es defineix *quilla* i *punki*. Però al capdavant viu devota d'una esperança, d'un anarquisme primitiu i sentit, universal. D'aquesta espiritualitat profunda i seca, esquinçada, que ella sap tornar en música.

EL POU
de la gallina

Voteu els candidats **als premis Oleguer Bisbal!**

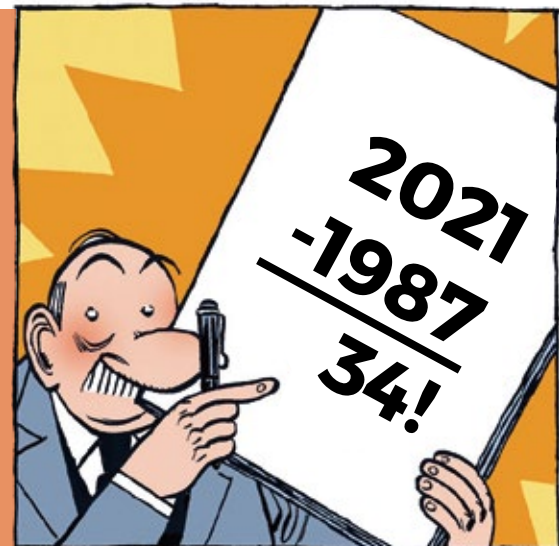
Ja podeu votar els candidats a les tres modalitats dels vint-i-sisens premis Oleguer Bisbal (manresà d'actualitat, manresà del Pou i 'manresà més manresà').

Ho podeu fer entrant al nostre web (www.elpou.cat), lliurant la butlleta que trobareu en aquesta revista a la parada del Pou del dia de Sant Jordi o fent-la arribar a la nostra redacció, abans del 30 d'abril.

EL POU FA 34 ANYS!

Amb l'edició extraordinària que apareixerà el dia de Sant Jordi ens trobareu al primer tram del Passeig per complir amb la cita anual amb els lectors i subscriptors.

A la parada del Pou hi podreu recollir l'exemplar del mes de maig i adquirir les cobertes de l'any 2020.

Per Sant Jordi,
veniu a buscar El Pou al Passeig!

Amb aigua millor

Portar aigua per netejar el pipí de la teva mascota ajuda a mantenir el carrer net

Ajuntament
de Manresa

MANRESA
Cor de Catalunya

Una
Manresa
millor